

Over de brug

Evaluatie Sportplaza Zuiderpark Rotterdam

Evaluatie Sportplaza Zuiderpark

Auteur

Gemeente Rotterdam
Sport en Cultuur
Beleid en Ontwikkeling
Rosemarie Maas
Grafieken en tabellen: Martijn van Rees

Foto's: Gemeente Rotterdam, Rosemarie Maas, diversen internet

Adviescommissie

Mulierinstituut: David Romijn, Gemeente Rotterdam: Onderzoek en Business Intelligence : Aat Brand, Sport en Cultuur: Gerard van der Linden (opzet onderzoek)

Begeleidingscommissie

Deelgemeente Charlois: Wim Leussink, Deelgemeente Feijenoord: Chris Ruijters,
NISB: Jan Willem Meerwaldt, Stadsontwikkeling: Sandra de Bont,
Stadsontwikkeling André de Groot, Thuis op Straat: Marcel de Jong

Datum

September 2013

INHOUD

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Beschrijving van de Sportplaza	7
1.3	De doelen van de Sportplaza Zuiderpark	8
1.4	Onderzoeksvragen en methoden	10
1.5	Leeswijzer	11
2	Programma van eisen en financiën	12
2.1	Programma van eisen algemeen	12
2.2	De sportfaciliteiten	14
2.3	Programmering en beheer	20
2.3.1	Algemeen	20
2.3.2	Doelstelling, doelgroepen en methoden TOS uitvoering Sportplaza Zuiderpark	20
2.4	Financiën	26
2.4.1	Investeringskosten	26
2.4.2	Exploitatiekosten	26
3	Gebruik van de Sportplaza	27
3.1	Inleiding	27
3.2	Aantal bezoeken	27
3.3	Kenmerken van bezoekers	28
3.3.1	Geslacht	28
3.3.2	Leeftijd	29
3.3.3	Culturele achtergrond	29
3.3.4	Woonplaats	30
3.3.5	Bezoekfrequentie	33
3.3.6	Vergelijking Sportplaza, Lloyd Multiplein en Clarence Seedorf Playground	34
3.3.7	Gebruik van de verschillende sportvoorzieningen	36
3.3.8	Schoolactiviteiten, evenementen en overig gebruik	37
3.3.9	Niet-gebruik	37
3.3.10	Conclusies gebruikers	38

3.4	Sportparticipatie	39
3.4.1	Inleiding	39
3.4.2	Meer sporters, vaker sporten, anders sporten	39
3.4.3	Sporten met anderen	41
3.4.4	Waarom bezoeken sporters van verder weg de Sportplaza	41
3.4.5	Conclusies sportparticipatie	42
4.	Tevredenheid en imago	43
4.1	Inleiding	43
4.2	Bekendheid met de Sportplaza	43
4.2.1	Bekendheid met het aanbod door de gebruikers	43
4.2.2	Hoe kennen bezoekers de Sportplaza?	44
4.3	Tevredenheid met de Sportplaza	45
4.3.1	Mate van vervuiling volgens TOS-logboek	45
4.3.4	Sfeer volgens TOS-logboek	46
4.3.5	Gedrag bezoekers volgens TOS-logboek	46
4.3.6	Tevredenheid van de gebruikers	47
4.3.7	Tevredenheid onderzoek basisscholen	47
4.3.8	Tevredenheid onderzoek voortgezet onderwijsscholen	47
4.3.9	Opmerkingen en klachten, wensen en suggesties	49
4.4	Conclusies tevredenheid en imago	50
5	Conclusies en aanbevelingen	52
5.1	Inleiding	52
5.2	Conclusies	52
5.3	Aanbevelingen voor de Sportplaza	55
5.4	Aanbevelingen voor de ontwikkeling van grote openbare sportvoorzieningen algemeen	55
Bronnen		59
Bijlagen		60

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de 'Vaanweide', het oostelijke deel van het Zuiderpark in deelgemeente Charlois in Rotterdam Zuid is in 2009 Sportplaza Zuiderpark opgeleverd. Deze openbare sportvoorziening, ingebed in het 215 ha grote stadspark Zuiderpark, biedt een diversiteit aan sportmogelijkheden. Stadsontwikkeling heeft de evaluatie financieel mogelijk gemaakt.

De evaluatie kan gebruikt worden om de Sportplaza Zuiderpark te verbeteren én kan als referentie/leermoment voor andere bestaande en te ontwikkelen sportlocaties binnen de gemeente en elders dienen.

Gezien het vernieuwende concept van de Sportplaza Zuiderpark, zowel in zijn omvang als in zijn functies, kan de Sportplaza een nationale voorbeeldwerking hebben. Vanuit het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) is dan ook bijzondere belangstelling naar de resultaten van deze evaluatie. Zij voert een project Beweegvriendelijke Omgeving uit met middelen van het Ministerie van VWS om lokaal kennis te verzamelen en te verspreiden naar factoren die samenhangen met een beweegvriendelijke omgeving. De gemeente Rotterdam is één van de pilot-gemeenten en hierbinnen is de evaluatie van de Sportplaza één van de geselecteerde projecten in Rotterdam waar zij informatie uit put. De andere projecten in Rotterdam zijn een evaluatie van de pilot wijk sportclub Hordijkerveld-Reyeroord, een samenwerkingsverband tussen sport- en beweegaanbieders met als doel mensen meer te laten sporten in deelgemeente IJsselmonde en een evaluatie (op hoofdlijnen) van beleid en projecten met betrekking tot een beweegvriendelijke omgeving (zoals sportbeleid, beleid kindvriendelijke wijken) in Rotterdam in het algemeen. Het onderzoek heeft eind 2011/begin 2012 plaatsgevonden. Dit is twee jaar na de oplevering van de Sportplaza in 2009.

Afbeelding 1.1 Overzichtskaart Zuiderpark

Afbeelding 1.2 Zuidoostelijke deel Zuiderpark met de Sportplaza Zuiderpark (ster met nr. 2)

1.2 Beschrijving van de Sportplaza

De sportplaza Zuiderpark is een hoogwaardige multifunctionele openbare sportvoorziening. Op de Sportplaza Zuiderpark kunnen uiteenlopende sporten worden beoefend, al dan niet met ter plekke geleende sportmaterialen. De sportplaza heeft een skatevoorziening voor 'streetskaten' met elementen voor gevorderde en voor beginnende skaters. Streetskaten is skateboarden (of soms inline skaten, freeline skaten¹, waveboarden²) met lage obstakels, zoals trappetjes, richels, kleine platforms enz. Streetskaten is te onderscheiden van rampskaten, skateboarden/skaten via een skateramp. De skateplaza is tevens te gebruiken als podium (met electriciteitsvoorziening), flatground en zitgelegenheid.

Bezoekers kunnen tennissen en padel spelen (een mengvorm tussen squash en tennis gespeeld met een racket en een zachte bal), maar ook hockey, volleybal, voetbal, handbal, korfbal, softbal, basketbal en tafeltennis. Verder is de locatie geschikt voor rollersporten, zoals inlineskatehockey en voor gehandicapten sporten. Ook kan men boulderen (klimsport) en trainen op de fitnessapparaten. In de buurt van de Sportplaza kan hardgelopen worden op de centrale boulevard door het Zuiderpark. Op het gras kan men luieren en picknicken, maar ook vliegeren en andere informele

¹Bij Freeline Skaten beweeg je je met enkel twee losse 'skateboards' onder je voeten je als een slang voort.

²Een waveboard is een board met twee wielen, verwant aan een skateboard. Het board bestaat uit twee smalle platforms, die met behulp van een veer met daaromheen een aluminium of metalen buis aan elkaar zijn verbonden. Elk platform heeft een eigen wiel, dat onafhankelijk van het andere wiel kan draaien.

sporten beoefenen. Voor al deze activiteiten zijn de volgende inrichtingselementen opgenomen in het terrein:

- twee multifunctionele kunstgrasvelden die kunnen worden samengevoegd;
- twee multifunctionele geasfalteerde velden die kunnen worden samengevoegd;
- twee padelbanen;
- vier tennisvelden;
- een boulderkei;
- twee tafeltennistafels;
- outdoor-fitness toestellen;
- schaak/dam-tafels
- een multifunctionele skatevoorziening

Alle sportvelden kunnen worden verlicht. De plaza biedt daarmee een divers aanbod aan hoogwaardige openbare sportvoorzieningen voor meiden, jongens en volwassenen, gericht op gangbare sporten maar ook op sporten die niet regulier in wijken worden aangelegd. Ook zijn de meeste sportvoorzieningen toegankelijk voor gehandicapten.

De organisatie 'Thuis op Straat'(TOS) is verantwoordelijk voor toezicht en programmering van het terrein. De aanleg van de Sportplaza is ontwikkeld in samenhang met een groot evenementterrein, de laatste fase van de herinrichting van het Zuiderpark. Als er geen evenementen zijn, kan op dit grote terrein van 4 ha ook worden gesport.

1.3 De doelen van de Sportplaza Zuiderpark

De Sportplaza is ontwikkeld vanuit twee verschillende beleidsdoelstellingen die samenkomen op deze locatie.

1. Sportplaza Zuiderpark als sportieve vernieuwingsplek

1a. Bezoekersaantal van 50.000 per jaar

Het beleid van sportieve vernieuwing is ontwikkeld door Sport en Recreatie. Rode draad in deze ambities is dat mensen door een sportieve vernieuwingsplek verleid worden meer te gaan sporten en met meer sporten kennis te maken. Juist het faciliteren van sport in de openbare ruimte biedt een laagdrempelige voorziening. Sociaal beheer en programmering zijn een cruciaal onderdeel van het concept. Op basis van referenties van andere sportieve vernieuwingsplekken (zoals Lloyd Multiplein in Delfshaven) werd verondersteld dat de Sportplaza circa 50.000 bezoeken per jaar zou kunnen aantrekken.

1b. Beoogde doelgroepen

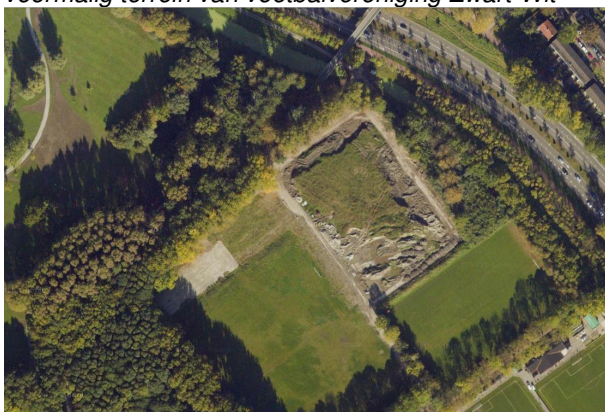
De volgende gebruikers van de Vaanweide werden bij het opstellen van het programma van eisen voor Sportplaza Zuiderpark verwacht. "Gezien de ligging van Vaanweide (in een stadspark, aan de rand van Charlois en Feijenoord, dichtbij Zuidplein (metro en busstation) en aangrenzend intensief busvervoer zal Vaanweide zeer verschillende bezoekers kunnen trekken:

1. Parkbezoekers
2. Jongeren en volwassenen, die een grote actieradius hebben.
3. Om de ambitie “wereldpark” te ondersteunen, zullen gebruiksfuncties geboden moeten worden die het de moeite waard maken om te reizen. Dan zal Vaanweide bezoekers trekken uit de aangrenzende deelgemeenten Charlois en Feijenoord, maar ook uit IJsselmonde en uit de rest van de stad.
4. (Sport)verenigingen (bijvoorbeeld Handbalvereniging Snelwiek en Scouting)
5. Middelbare scholen (sportdagen en scholen in de directe omgeving regulier)
6. Groepen die evenementen, wedstrijden of activiteiten willen organiseren

2. Versterking van het imago van Rotterdam Zuid voor (huidige en potentiële) bewoners

Het Pact op Zuid is een samenwerkingsverband dat in de collegeperiode 2006-2010 is aangegaan tussen woningbouwcorporaties en de gemeente Rotterdam om het woonmilieu van Rotterdam-Zuid te verbeteren. Het Pact op Zuid is in de collegeperiode 2010 – 2014 overgegaan in ‘Kwaliteitssprong Zuid’. In Pact op Zuid was het vergroten van de sport- en beweegmogelijkheden één van de onderdelen van het programma. Daarnaast hadden een investering in de Sportplaza en het aangrenzende evenemententerrein als doel om het imago van Rotterdam-Zuid te verbeteren. De investering vormde de laatste fase van de transformatie van het voormalig slecht gebruikte Zuiderpark naar het park voor Rotterdam-Zuid.

*Afbeelding 1.3: Vaanweide vóór aanleg van de Sportplaza:
voormalig terrein van voetbalvereniging Zwart-Wit*

1.4 Onderzoeksvragen en methoden

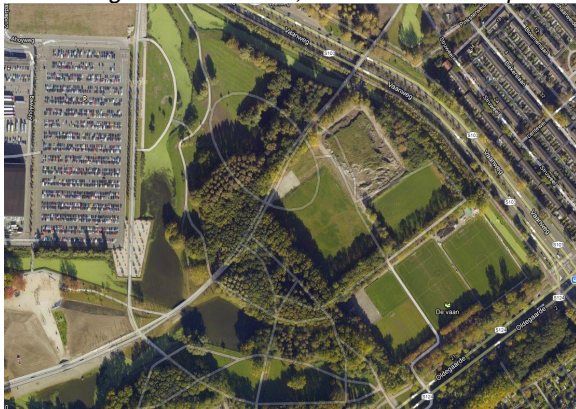
In bovenstaande paragrafen is geformuleerd wat de (deel)gemeente wilde bereiken met de Sportplaza Zuiderpark. In de evaluatie wordt onderzocht in welke mate de doelstellingen zijn bereikt. De volgende drie onderzoeksvragen zijn de basis voor de evaluatie.

- 1. Door wie en op welke wijze is Sportplaza sinds de opening gebruikt?**
- 2. Heeft de Sportplaza bijgedragen aan het verhogen van de sportparticipatie?**
- 3. Welke invloed heeft Sportplaza op het imago van het Zuiderpark en Rotterdam Zuid?**

De drie hoofdonderzoeksvragen zijn vertaald naar deelvragen.

1. Wie komen er sporten, bewegen en/of maken op een andere wijze gebruik van de Sportplaza (lettend op bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, woonbuurt)? Hoe vaak gebeurt dat?
2. Welke sporten worden beoefend? Zijn dit altijd dezelfde sporten of verschillende sporten? Of komt men ook voor andere activiteiten? Worden diensten en materialen van TOS gebruikt? Komt men alleen of in een groep?
3. Draagt de Sportplaza bij aan de verhoging en verbetering van sportparticipatie? Is men 'meer', 'anders' of 'langer' gaan sporten?
4. Heeft de Sportplaza effect gehad op nieuwe groepsvorming of zelforganisatie?
5. Hoe kent men de Sportplaza ?
6. Hoe beoordelen de gebruikers de voorzieningen op Sportplaza? Wat zijn sterke en zwakke punten en aanbevelingen?
7. Welke effecten heeft Sportplaza, met al zijn voorzieningen en gebruikers, op het imago van Zuid (erpark) als geheel?
8. Wat moet er gebeuren om (nog?) meer nieuwe bezoekers naar de Sportplaza te krijgen?

Afbeelding 1.4 Vaanweide, oude situatie met paden van huidige situatie

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn verschillende onderzoekstechnieken gebruikt. Hierbij is gekozen voor een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Een uitgebreide uitleg bij het hoe en waarom van de gekozen onderzoeksmethodes is opgenomen in bijlage 1.

De volgende instrumenten zijn ingezet:

- Onderzoek naar de gegevens over bezoekers, sfeer en fysieke staat van het terrein uit het logboek van TOS. TOS houdt dagelijks gegevens bij over het gebruik van de Sportplaza.
- Analyse van het TOS-ledenbestand. Gebruikers van de Sportplaza Zuiderpark kunnen lid worden van TOS. Hierbij geven de leden informatie over leeftijd, geslacht, woonadres enz.
- Kwalitatief onderzoek onder gebruikers van Sportplaza. In de nazomer 2011 zijn er op de Sportplaza halfgestructureerde interviews gehouden met gebruikers.
- Observaties op de Sportplaza.
- Groepsgesprek en enquête sportdagbezoekers via scholen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het programma van eisen van de Sportplaza aangegeven: zowel wat betreft de fysieke inrichting als het sociaal beheer. Er is gekozen voor een uitgebreide weergave van het programma van eisen, om de mogelijkheid tot 'leren' van de ontwikkeling van de Sportplaza Zuiderpark zo groot mogelijk te maken. Immers: keuzes die in het programma van eisen zijn gemaakt, hebben effect op het succes- en/of falen van de voorziening. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de genoemde deelonderzoeken beschreven voor wat betreft het sportgebruik. Hoofdstuk 4 gaat in op de mate van bekendheid met en tevredenheid over de Sportplaza, alsmede op het eventuele effect op het imago voor Rotterdam-Zuid. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek beschreven.

Afbeelding 1.5 Sportplaza in ontwikkeling

2 Programma van eisen en financiën

2.1 Programma van eisen algemeen

De doelstellingen zoals genoemd in paragraaf 1.3. hebben geleid tot een programma van eisen voor de Sportplaza. In het programma van eisen voor de Vaanweide (2007) zijn de volgende eisen benoemd.

Type sportaanbod:

- De faciliteiten dienen een meerwaarde te hebben ten opzichte van de faciliteiten in de woonwijken. Faciliteer dus (een combinatie van) activiteiten, die niet in de woonwijken mogelijk of wenselijk zijn.
- Het gaat om hoogwaardige sport- en recreatievoorzieningen voor de huidige en potentiële bewoners van Zuid. Het imago van Rotterdam Zuid moet verbeteren doordat er gebruikers vanuit heel Rotterdam komen. Faciliteer gebruiksfuncties, die het de moeite waard maken om er voor te reizen (Zuiderpark- wereldpark).
- Faciliteer een grote diversiteit aan sportmogelijkheden/ gebruiksfuncties voor niet-georganiseerde jongeren en volwassenen: denk daarbij ook aan sporten, die gewoonlijk in verenigingsverband gedaan worden.
- Ontwerp een multifunctionele inrichting, die door de bezoekers creatief gebruikt kan worden met het accent op ontmoeting en sport. Realiseer zoveel mogelijk dubbelfuncties d.m.v. ondergronden en vormgeving.
- Faciliteer een aantal sporten op zo'n manier, dat er ook evenementen/wedstrijden gehouden kunnen worden.
- Concluderend uit een eerdere evaluatie naar sportieve vernieuwingsplekken moet er meer aandacht zijn voor meiden bij het ontwerpen van faciliteiten, inrichting en zo mogelijk bij de programmering.

Inpassing en inrichting

- Behoud de parkachtige sfeer met verwerking van onderscheidende sferen (hard - zacht; hoog - laag; open - gesloten; groot - klein; trendy- traditioneel e.d.).
- Zorg voor een gevoel van herbergzaamheid: aan de ene kant vraagt dat om overzicht (vanuit de gebruiker gezien) van de ruimte, waar deze sport in relatie tot de hele omgeving, aan de andere kant is een gevoel van geborgenheid nodig, hetgeen o.a. bewerkstelligd kan worden door de ruimtes niet te grootschalig te maken (de mens is de maat der dingen).
- Zorg voor fysieke en sociale veiligheid en een goede toegankelijkheid. Routes en entrees dienen sociaal veilig te zijn.
- Zorg voor beschutting (zon, wind, schaduw).
- Het totale gebied dient hondenpoepvrij te zijn: dus óf hondenverbod óf slechts een aantal routes toegankelijk voor aangelijnde honden, waarlangs een aantal vaste omheinde hondentoiletten worden geplaatst. Loslopende honden zijn overal verboden.
- Het hele gebied dient voorzien te zijn van een goed afwateringssysteem.

Toezicht/begeleiding en programmering

- Er is toezicht nodig, dat preventief opereert, zodat de ruimte en voorzieningen in goed overleg gedeeld worden. Bovendien verhoogt toezicht de sociale veiligheid. Intensief gebruik vraagt om intensief beheer om de voorziening op peil te houden.
- Programmering van sportevenementen zal de sportieve recreatie bevorderen. De term 'sportevenementen' wordt hier breed bedoeld: het kan variëren van clinics tot sportwedstrijden met culturele aspecten (muziek, dans). Met name vlak na oplevering is dit van belang om gebruikers aan te trekken en om de mogelijkheden van het terrein te leren kennen.
- Sportieve vernieuwingsplekken dienen zo ingericht te zijn dat scholen er gebruik van kunnen maken, maar het is niet het richtinggevende spoor.
- Faciliteer een aantal sporten op zo'n manier, dat er ook evenementen/wedstrijden gehouden kunnen worden.
- Benut de unieke kans om sportevenementen en wedstrijden te faciliteren, die op Zuid nu niet mogelijk zijn, zoals beachsporten en streetskaten.
- Sportmaterialenuitleen is een van de eerste vereisten voor een sportieve vernieuwingsplek.

2.2 De sportfaciliteiten

Genoemde criteria in het Programma van Eisen in de vorige paragraaf hebben geleid tot keuzes voor de sportvoorzieningen die op het terrein aanwezig zijn. Onderstaand wordt per type sportvoorziening aangegeven welke overwegingen hieraan ten grondslag hebben gelegen:

- Skateplaza

De skateplaza past binnen meerdere randvoorwaarden in het programma van eisen. Rotterdam Zuid had nog geen grote skatevoorziening en Rotterdam miste een plek waar grote skatewedstrijden gehouden kunnen worden. Een grote, goede skatevoorziening voor beginnende en gevorderde skaters heeft een grote aantrekkingskracht op bezoekers van ver buiten Rotterdam. Het kan dus helpen om Rotterdam-Zuid 'op de kaart' te zetten. Skaten is een sport met veel 'exposure'.

De integratie van de skatevoorziening met het evenemententerrein en het park is goed, omdat de skateplaza niet alleen een sportvoorziening is, maar een inpassing heeft die ook zonder dit doel onderdeel van het park is. Door de hoogteverschillen en de trapsgewijze opbouw dient de skateplaza ook als zitplek, ontmoetingsplek én podium voor evenementen.

De Flatground, grenzend aan de skate/zit-elementen heeft functies voor de skaters, maar biedt ook mogelijkheden voor clinics en evenementen.

Bron: Gemeente Rotterdam

Bron: www.tacky.nl

- 4 tennisbanen

Tennis is een sport die door jong en oud wordt beoefend, en ook aantrekkelijk is voor meisjes en vrouwen. Tennis wordt niet of nauwelijks in de wijken aangeboden. Hoewel tennis het imago heeft enigszins elitair te zijn en de belangstelling voor tennis in georganiseerd verband terugloopt, trekt het in de openbare ruimte een veel bredere doelgroep aan. Voor het gebruik van scholen (schooldagen) zijn vier tennisbanen minimaal nodig.

- 2 padelbanen

Padel is een 'nieuwe' sport die veel wordt beoefend in Spaanstalige landen, maar waar in Nederland nog weinig locaties voor zijn. Ook Rotterdam had nog geen padelbaan. De sport lijkt zowel op tennis als op squash: met rackets en een zachte bal wordt over en weer geslagen waarbij ook de wanden worden gebruikt. Het is een sport die, evenals tennis, zeer laagdrempelig is en hiermee geschikt is voor alle leeftijdsgroepen en vrouwen/meisjes. Deze sport is geschikt voor beginners en gevorderden.

Bron: www.Sportplazazuiderpark.nl

- 2 Multifunctionele asfaltvelden en 2 multifunctionele kunstgrasvelden

Op de multifunctionele asfalt- en kunstgrasvelden kunnen vele typen sporten worden beoefend (voetbal, basketbal, handbal, hockey enz). Ook word de Sportplaza hiermee aantrekkelijk voor sportdagen en scholen. Bij de inrichting is ook rekening gehouden met roller- en gehandicaptenveldsporten om zoveel mogelijk doelgroepen te kunnen bedienen.

- Boulderkei

In Rotterdam wonen veel klmsporters, maar Zuid had nog geen klimvoorziening. Vanwege de veiligheid was een 'klassieke' klimwand geen optie. De klimvoorziening wordt in de openbare ruimte geplaatst, dus voorkomen moest worden dat er risico was op vallen. Er is gezocht naar een klimvoorziening die ook onbeheerd een veilige voorziening zou zijn én die bij het karakter van het park past. Gekozen is voor een boulderkei (van beton omdat een echte kei niet te vervoeren is). Boulderen is een technische vorm van klimmen, waarvoor kracht en fijne motoriekontwikkeling een vereiste is. Kinderen en ongeoeffenden kunnen zo'n kei niet beklimmen. Boulderen is ook een leuke sport om naar te kijken. Bijkomend voordeel is dat in Rotterdam nog geen boulderkei was, zodat het ook sporters uit heel Rotterdam aantrekt.

- Outdoor-fitnessvoorziening

Aanvankelijk was een fitnessroute bedacht langs de boulevard, die in de 2^e fase gerealiseerd zou worden. Vlak na opening van fase 1 heeft Deelgemeente Charlois een fitnessvoorziening gerealiseerd. Fitness is een laagdrempelige sport die door jong en oud, mannen en vrouwen kan worden beoefend.

- Grasvelden en evenemententerrein

Naast luieren en picknicken kan er ook gesport worden op het gras: frisbee, badminton, vliegeren, kaatsen, cricket, softbal. Informeel sporten wordt vaak gedaan door minder spelers en op een kleinere oppervlakte dan volgens de officiële regels.

- Tafeltennistafels

Deze waren bedacht naast het nieuw te bouwen beheergebouw, aangezien deze dan windluw gelegen zijn (voor beheergebouw zie verderop in deze paragraaf). Tafeltennis wordt door jong en oud beoefend en in alle lagen van de bevolking.

- Dam/schaak/ tafels

Deze voorzieningen trekken in het algemeen andere bezoekers dan jongeren. Het is een makkelijke vorm van extra 'sociale controle'.

- Beheergebouw met sportmaterialenuitleen, afdak, waterkraan

In het programma was ook een beheergebouw opgenomen met sportmaterialenuitleen en toiletten. Deze is vanwege een gebrek aan financiële middelen niet gerealiseerd. De beheerfunctie is in 2009 tijdelijk ondergebracht in een gebouwtje van een aangrenzende voetbalvereniging. Deze voorziening en de situering ervan is niet optimaal, maar was op dat moment de enige mogelijkheid.

- Integratie in het park, routing, veiligheid, ontmoeting

De verschillende sportvoorzieningen zijn goed geïntegreerd in het park door middel van aansluitende routing en zichtbaarheid. Hierdoor wordt gestimuleerd dat gewone parkbezoekers ook gebruik maken van de sportieve vernieuwingsplek in actieve en/of passieve zin (kijken, ontmoeten). Bij het maken van het ontwerp is in het bijzonder gelet op de ervaring van de gebruikers naar geborgenheid versus sociale veiligheid en ontmoeting van de verschillende soorten gebruikers.

Afbeelding 1.6. Ontwerp Sportplaza Zuiderpark, inclusief evenemententerrein

2.3 Programmering en beheer

2.3.1 Algemeen

Het beheer, toezicht en programmering van de Sportplaza is door deelgemeente Charlois uitbesteed aan TOS. Medewerkers van TOS zorgen voor toezicht, organiseren evenementen of begeleiden zelf sportactiviteiten. In het programma van eisen zijn een beheergebouw, toezicht, materialenuitleen en (zorgen voor) sportactiviteiten en sportevenementen als een belangrijke voorwaarde genoemd om de Sportplaza te laten functioneren. Bij de realisatie van de Sportplaza is een nieuw beheergebouw er niet gekomen vanwege een gebrek aan financiële middelen. Bij de aangrenzende voetbalvereniging is een bestaand gebouwtje ingericht als tijdelijke plek voor materialenuitleen en een kantoor van TOS. Gebruikers van de Sportplaza Zuiderpark kunnen gratis lid worden en hiermee allerlei sportmaterialen lenen. Naast de programmering en het sociale beheer dat door TOS wordt verzorgd, wordt Sportplaza technisch beheerd door Gemeentewerken (klein onderhoud, reparaties van terrein en voorzieningen) en Roteb (schoonmaak terrein en verhuur openbaar toilet). Ook Stadstoezicht is in de rol van toezichthouder actief op de Sportplaza.

2.3.2 Doelstelling, doelgroepen en methoden TOS uitvoering Sportplaza Zuiderpark

TOS is een landelijke organisatie die erop is gericht 'de leefbaarheid in de wijken te vergroten door te zorgen voor een gemoedelijker, fatsoenlijker, sportiever en veiliger klimaat op pleinen en straten.'

"Dit doet TOS onder meer door haar kernactiviteiten:

- signaleren;
- participeren in netwerken;
- bevorderen van participatie binnen de wijken: van kinderen, maar ook van jongeren (via de bijbanen) en van omwonenden (door hen te betrekken bij activiteiten);
- ondersteunen en faciliteren van buurtinitiatieven, vooral via de kinderen;
- organiseren van activiteiten die niet alleen leuk, maar ook leerzaam zijn en bijdragen aan de sociaal-emotionele, motorische en cognitieve ontwikkeling van de jeugd;
- contacten leggen in de wijken door aan te spreken, waar nodig aan te bellen, afspraken te maken en te activeren."

³

Website TOS: www.thuisopstraat.nl

TOS beschrijft zijn aanbod als volgt:

Doelgroep:

- Jongeren vanaf 12/13 jaar tot ca 30 jaar die mobiel genoeg zijn om zelfstandig vanuit de omgeving (Charlois, Feijenoord, heel Rotterdam) naar de sportplek te komen.
- Jongeren die in het algemeen niet op een georganiseerde sport zitten of het fijn vinden om naast hun sportvereniging ook in ongeorganiseerd verband te sporten met vrienden of bekenden.
- Meiden die ook in bovenstaande categorieën vallen.

Doelstellingen:

- Een goed gebruik van de sportplek: dit betekent een prettig sociaal klimaat waarbij iedereen zich thuis voelt, de ruimte krijgt en geeft om zijn sport daar te kunnen beoefenen.
- Een gebruik van de sportvoorzieningen zoals ze bedoeld zijn te gebruiken, zonder de voorzieningen te beschadigen of te vervuilen of de veiligheid van andere bezoekers in gevaar te brengen
- De sportieve recreatie, educatie, ondersteuning buurtontwikkeling en stadsontwikkeling stimuleren.

Aan deze doelstellingen wordt gewerkt via de volgende methoden.

A. betrokken gebruikers

TOS zorgt ervoor dat de gebruikers structureel en op verschillende manieren betrokken worden bij het beheer en de programmering van de Sportplaza. Betrokkenheid van de doelgroep bij de sportplek heeft de volgende voordelen:

1. de doelgroep wordt bekend met de sportplek
2. de doelgroep voelt zich verantwoordelijk voor de sportplek
3. de doelgroep zal zich eerder conform de regels gedragen.

TOS zal de doelgroep op de volgende manieren betrekken bij het beheer en de programmering:

1. Jongerenbijbaantjes
2. Doelgroepspecialisten
3. (Maatschappelijke) stages en stageplaatsen
4. Door de doelgroep te ondersteunen bij de organisatie van hun activiteit/evenement.
5. (Brede) school activiteiten

In de bijlage is een uitwerking van de punten 1 t/m 5 opgenomen.

B. TOS signaleert op fysiek en sociaal vlak

Onderstaande informatie is eveneens aangeleverd door TOS en betreft de uitgangspunten en werkwijze die TOS zich bij aanvang van de activiteiten op de Sportplaza ten doel heeft gesteld.

1. Fysiek

TOS zal dagelijks op de Sportplaza aanwezig zijn om daar activiteiten uit te voeren en materiaal uit te lenen. Voordat zij daarmee beginnen zal er altijd een “rondje sportplek” worden gedaan.

In dit signaleringsrondje wordt de sportplek gecontroleerd op:

- is de speelplek schoon (geen vuil of glas naast de papierkorven, geen graffiti)
- zijn alle elementen heel en veilig (meubilair, afvalbakken, ondergronden, sportmaterialen zoals doelen en baskets).

Daar waar de medewerkers bepaalde gebreken met een aantal kleine handelingen zelf kunnen oplossen, zullen zij dit doen. Indien de inzet van gemeentelijke diensten noodzakelijk is, zal er direct via het 0800 nummer of via de gemeentesite een klacht worden ingediend zodat dit binnen 5 werkdagen opgelost kan zijn. Bij signalen waar een grotere aanpassing noodzakelijk is, zal dit onderwerp ingebracht worden bij het beheeroverleg (overleg Gemeentewerken, Roteb (schoonmaak), Deelgemeente Charlois en TOS) of bij de Zuiderparkmanager.

Een sportplek die er schoon, heel en veilig uit ziet zal ervoor zorgen dat de bezoekers de sportplek ook eerder schoon en heel laten. Tijdens de aanwezigheid van de TOS-medewerkers op de sportplek zullen zij de doelgroep erop aanspreken indien zij de sportplek vuil maken, de elementen verkeerd gebruiken waardoor deze kapot gaan of als zij elementen aan het kapot maken zijn.

2. Sociaal

De TOS-medewerkers zullen door de dagelijkse aanwezigheid en het actief met de doelgroep bezig zijn de doelgroep steeds beter leren kennen. De doelgroep zal ook zoveel mogelijk uit de anonimiteit gehaald worden. Dit doet ze o.a door sportmateriaal alleen uit te lenen aan jongeren die een pasje hebben. Het pasje is verkrijgbaar door een lijstje met gegevens in te vullen. Naast naam, adres en leeftijd wordt naar de school en decaan gevraagd. Hierdoor kan er ook op naam geregistreerd worden of bepaalde jongeren vaak bij een signaal betrokken zijn. Bij jongeren die vaak bij een signaal betrokken zijn of die op een andere manier opvallen, kunnen verschillende vervolgacties worden ondernemen, zoals:

- contact opnemen met de ouders
- contact opnemen met de school
- signalen inbrengen in buurtnetwerk jeugdhulpverlening

Door tijdig op signalen in te spelen kunnen vaak problemen voorkomen worden en blijft de sfeer prettig op de sportplek.

C. Activiteiten

De basis van het programma is:

1. Toezicht door meedoen
2. Materiaaluitleen

Met deze twee activiteiten zal de sportplek een stevige basis hebben. Maar de sportplek is niet automatisch de place to be. Hiervoor zullen er een aantal toeleidende activiteiten moeten worden georganiseerd met een programma dat bestaat uit:

1. Vakantieactiviteiten / toernooien
2. evenementen
3. brede school activiteiten

Ad 1. Toezicht door meedoen

Om de sfeer positief te beïnvloeden op de sportplek zorgt TOS er voor dat er 6 dagen per week een team van minimaal 3 personen aanwezig is op de sportplek.

- In de periode van oktober tot maart dagelijks van 15.00-20.00 uur.
- In de periode van maart tot oktober dagelijks van 15.00-22.00 uur

Twee van deze medewerkers zullen steeds op de sportplek zijn. Zij hebben daar de volgende taken:

- signaleren schoon, heel en veilig
- sociale signalen
- jongeren stimuleren tot prettig samenspel door zelf mee te spelen, en gedrag van jongeren te corrigeren indien dat nodig is.
- aanspreekpunt zijn voor jongeren met vragen of bemiddelaar bij conflicten
- begeleiden van sportactiviteiten, spelleider of scheidsrechter zijn.
- het geven van workshops, clinics of trainingen.
- Sportelementen (zoals korfbalpalen) plaatsen en verwijderen (soms op verzoek) op de sportvelden.

Ad. 2 Materiaaluitleen

Op de openingstijden zal een medewerker vanuit een container sport- en spel materiaal uitlenen aan de doelgroep. De doelgroep kan alleen materiaal lenen, indien ze een pasje hebben laten maken waarvoor ze hun naam en adres gegevens moeten aanleveren.

Materiaaluitleen zorgt ervoor dat iedereen van alle elementen gebruik kan maken of met klein spelmateriaal zich kan vermaken. Het gaat om tafeltennisbadjes, tennisrackets, skates, ballen, jongleermateriaal etc.

Gymles

Scholen maken nu gebruik van de velden en de kleedkamers van de voetbalvereniging. De sportplek kan ook ter beschikking gesteld worden aan de scholen die nu al hun gymles hier doen. Zij zijn gewend deze route af te leggen. Het voordeel is dat er veel meer mogelijkheden zijn op de sportplek.

2.4 Financiën

2.4.1 Investeringskosten

Het grootste deel van de investeringskosten is gefinancierd via het programma Pact op Zuid (gemeentelijke financiering). Ook het (voormalig) ministerie van LNV heeft een financiële bijdrage geleverd.

Tabel 2.1 Financieringsbronnen Sportplaza en evenemententerrein

Financieringsbron	Bedrag in €
Evenemententerrein Zuiderpark Pact op Zuid (4 ha)	€ 5 mln
Sportieve vernieuwingsplek Zuiderpark Pact op Zuid (sportieve inrichting)	€ 1,5 mln
Bijdrage (toenmalig) Ministerie LNV (budget Groen in de Stad)	€ 0,5 mln
Totaal	€ 7 mln

2.4.2 Exploitatiekosten

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste gemeentelijke kosten die gemoeid zijn met de exploitatie van de Sportplaza weergegeven. Niet voor alle taken zijn exacte bedragen bekend. Een deel van de kosten in onderstaand overzicht betreft ook het evenemententerrein en de bomen: deze is wel veel groter in omvang dan de sportieve vernieuwingsplek. Als gekeken wordt naar de kosten sec voor de sportvoorzieningen (onderhoud sportvoorzieningen, toilet Sportplaza en sociaal beheer Sportplaza) gaat het om een bedrag van € 318.000 per jaar, waarvan € 190.000 euro voor het sociaal beheer. Naast deze kosten zijn er kosten voor promotie en communicatie. Hiervoor zijn geen bedragen bekend. Voor evenementen en inhuur worden eveneens kosten gemaakt. Deze worden doorberekend aan de organisatie of huurder en zijn niet in dit overzicht opgenomen.

Tabel 2.2 Exploitatiekosten Sportplaza

Taak	Uitvoerder	Bedrag in €
Onderhoud Sportplaza, evenemententerrein en bomen	Gemeentewerken	225.000
Onderhoud sportvoorzieningen Sportplaza	Gemeentewerken	100.000
Schoonmaak Sportplaza/evenemententerrein incl. extra zomerinzet op zondag	Roteb	26.000*
Toilet Sportplaza, huur en schoonmaak 7 dagen per week	Roteb Service	28.000
Sociaal beheer Sportplaza	TOS	190.000**
Totaal		569.000

* Geen separate gegevens bekend, inschatting op basis van bestede uren

** Onderdeel van deelgemeentebrede aanbesteding, inschatting op basis van eerdere begroting

3 Gebruik van de Sportplaza

3.1 Inleiding

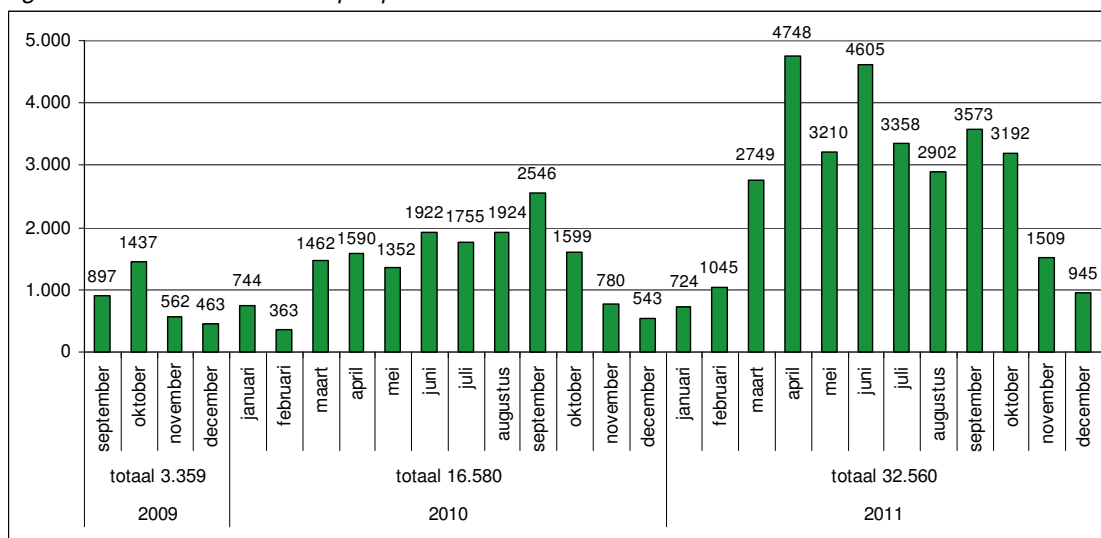
In dit hoofdstuk staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Door wie en op welke wijze is Sportplaza sinds de opening gebruikt?

3.2 Aantal bezoeken

Het aantal bezoeken op de Sportplaza is afhankelijk van de maand van het jaar, de dag van de week, en het tijdstip. Dit heeft te maken met de periodes/tijdstippen dat mensen vrij zijn en met het weer. TOS heeft sinds de opening in september 2009 de bezoekerscijfers bijgehouden. Dit gebeurde door op de dagen dat TOS aanwezig was (dinsdag tot en met zondag) tellingen te maken op twee verschillende tijdstippen. Buiten deze tijden wordt de Sportplaza echter ook bezocht. In onderstaande cijfers is dit niet meegenomen. Het werkelijke bezoek zal daarom hoger liggen. In 2010 telde TOS in totaal 16.580 bezoeken. In 2011 is dit aantal toegenomen tot 32.650, ongeveer een verdubbeling van het aantal bezoeken. (Bij het uitbrengen van dit rapport waren ook de bezoekersaantallen van 2012 via TOS bekend. In 2012 is het bezoekersaantal weer fors gestegen: met ruim 10.000 bezoekers naar 43.000. Ook is het aantal leden gestegen van 800 naar 1050 (een stijging van 30%)). Bovendien moet vermeld worden dat op een gedeelte van de tijd de bezoekerscijfers niet worden bijgehouden: op ochtenden en op maandagen. De drukste maanden zijn april tot en met oktober. In onderstaande grafiek is het verloop in bezoekerscijfers te zien.

Figuur 3.1 Aantal bezoeken Sportplaza

Bron: jaarverslagen TOS (bewerkt)

De maandelijkse bezoekerstellingen blijken erg uiteen te lopen. De maand met de minste bezoekers was februari 2010 met 'slechts' 363 bezoeken. Uiteraard zijn de bezoekersaantallen in de wintermaanden (november t/m februari) het laagst. De drukste maand was april 2011, toen de Sportplaza 4.748 bezoeken telde. De grafiek toont dat de drukste periode in 2010 in de zomermaanden juni tot en met augustus viel. In 2011 viel de drukste periode wat vroeger in het jaar, in de periode april tot en met juni. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het mooie voorjaar van 2011. Er is bijna iedere maand van 2011 een verdubbeling van het aantal bezoeken ten opzichte van dezelfde maand van 2010. Ook de ledenadministratie van TOS laat ongeveer een verdubbeling in het aantal leden zien. Eind november 2011 waren 784 mensen lid van TOS. In de tweede helft van september 2010 had TOS – Sportplaza Zuiderpark 400⁴ leden. Dat betekent bijna een verdubbeling van het aantal leden in een periode van 14 maanden. Koude, soms ook wel hitte, neerslag (regen, sneeuw) en wind drukken de bezoekerstellingen. Dit is niet alleen nadelig in verband met het comfort van de sporters. Sommige sportonderdelen vereisen bepaalde weersomstandigheden, zoals boulderen (ook na regen is de klimrots te nat voor de sport) of tafeltennis (windluw weer is noodzakelijk).

3.3 Kenmerken van bezoekers

Naast de tellingen van de bezoeken wordt door TOS ook bijgehouden wat de achtergrondkenmerken zijn van de bezoekers. Hierbij dient vermeld te worden dat dit inschattingen zijn (soms op basis van vragen aan de bezoekers). Ook de ledenadministratie van TOS biedt inzicht in de achtergrondkenmerken van de bezoekers.

3.3.1 Geslacht

In het eerste volle jaar van september 2009 tot september 2010 werd een bezoekaandeel waargenomen van 22% meisje/vrouw en 78% jongen/man. In 2011 is het percentage vrouwelijke bezoeken 25%. Deze cijfers worden gesterkt door de cijfers uit de ledenadministratie van TOS. Van de 784 leden in 2011 is iets meer dan een kwart vrouw en bijna driekwart man (respectievelijk 26% en 74%).

⁴

Jaarverslag TOS 2009 – 2010

3.3.2 Leeftijd

Op basis van het dagelijkse logboek van TOS met tellingen zijn ongeveer 20% van de bezoekers kinderen, nog eens 20% van de bezoekers is tussen 12 en 15 jaar en 60% is ouder dan 16 jaar. De Sportplaza bereikt hiermee de beoogde doelgroep van met name jongeren, maar ook volwassenen. Het relatief grote aandeel kinderen is wel een verrassing. Vanwege het type sportvoorzieningen, de afstand tot de Sportplaza en de barrière die overgestoken moet worden om de Sportplaza te bereiken was dit niet de verwachting. De Sportplaza blijkt volgens informatie van de beheerder ook gezinnen te trekken: kinderen komen vooral samen met hun ouder(s).

Tabel 3.1 Geschatte leeftijd bezoekers per categorie

Leeftijdscategorie	2010*	2011
< 12 jaar	22%	20%
12 – 15 jaar	21%	21%
16 +	57%	59%
Totaal (N)	19.939	32.560

*Cijfers van laatste maanden van 2009 zijn bij 2010 geteld.

Bron: logboek TOS

3.3.3 Culturele achtergrond

In het logboek zijn ook gegevens opgenomen over wat door TOS is genoemd de 'nationaliteit' van de bezoekers. (NB: dit is uiteraard ook een inschatting). Op deze manier kan een beeld worden geschetst van de diversiteit van het gebruikerspubliek. In absolute zin zijn alle groepen tussen 2010 en 2011 gegroeid. De mate waarin dit is gebeurd verschilt per groep. De grootste categorie bezoekers wordt gevormd door autochtone Nederlanders. Dit is overigens conform de bewonerssamenstelling in de omliggende wijken. Niettemin is sprake van een opmerkelijke daling van ongeveer 15% van het aandeel autochtone Nederlanders in 2011 ten opzichte van 2010. Dit is te verklaren uit de early-adopters rol van de skaters op Sportplaza. Deze groep was al vroeg op de hoogte van de komst van de Sportplaza en was er ook vroeg bij toen de Sportplaza gereed was. Skaters zijn over het algemeen autochtonen. Inmiddels zijn ook andere groepen op de hoogte en wordt de invloed van de skatersgroep minder groot. Tegenover deze daling staat een stijging van ongeveer 9% van de categorie Overig. In mindere mate is ook het aandeel Antillianen en Kaapverdiërs toegenomen, elke categorie met een paar procent. In de categorie 'Overig' vallen bezoekers die niet afkomstig zijn uit de migratielanden die tot enkele jaren terug in Nederland als klassieke migratielanden te boek stonden, zoals de landen rondom de Middellandse zee, Suriname en de Antillen. Het betreft hier met name landen en regio's in Midden- en Oost- Europa. Deze verschuiving levert een beeld op van een Sportplaza waar het publiek een meer divers karakter heeft gekregen. De verdeling van de bezoekers van de Sportplaza naar culturele achtergrond komt redelijk overeen met de bewonerssamenstelling in de wijken (zie onderstaande tabel).

Tabel 3.2 Geschatte culturele achtergrond bezoekers (bron: logboek TOS) vergeleken met bewonerssamenstelling buurten in de omgeving

Etnische achtergrond	2010*	2011	Bewoners omgeving**
Nederlands	43%	30%	38%
Turks	10%	11%	15%
Marokkaans	13%	12%	8%
Surinaams	10%	10%	11%
Antilliaans	6%	8%	6%
Kaapverdiaans	2%	4%	2%
Overig (met name midden- en oost-Europees)	16%	25%	21%
Aantal	19.939	32.560	108.913

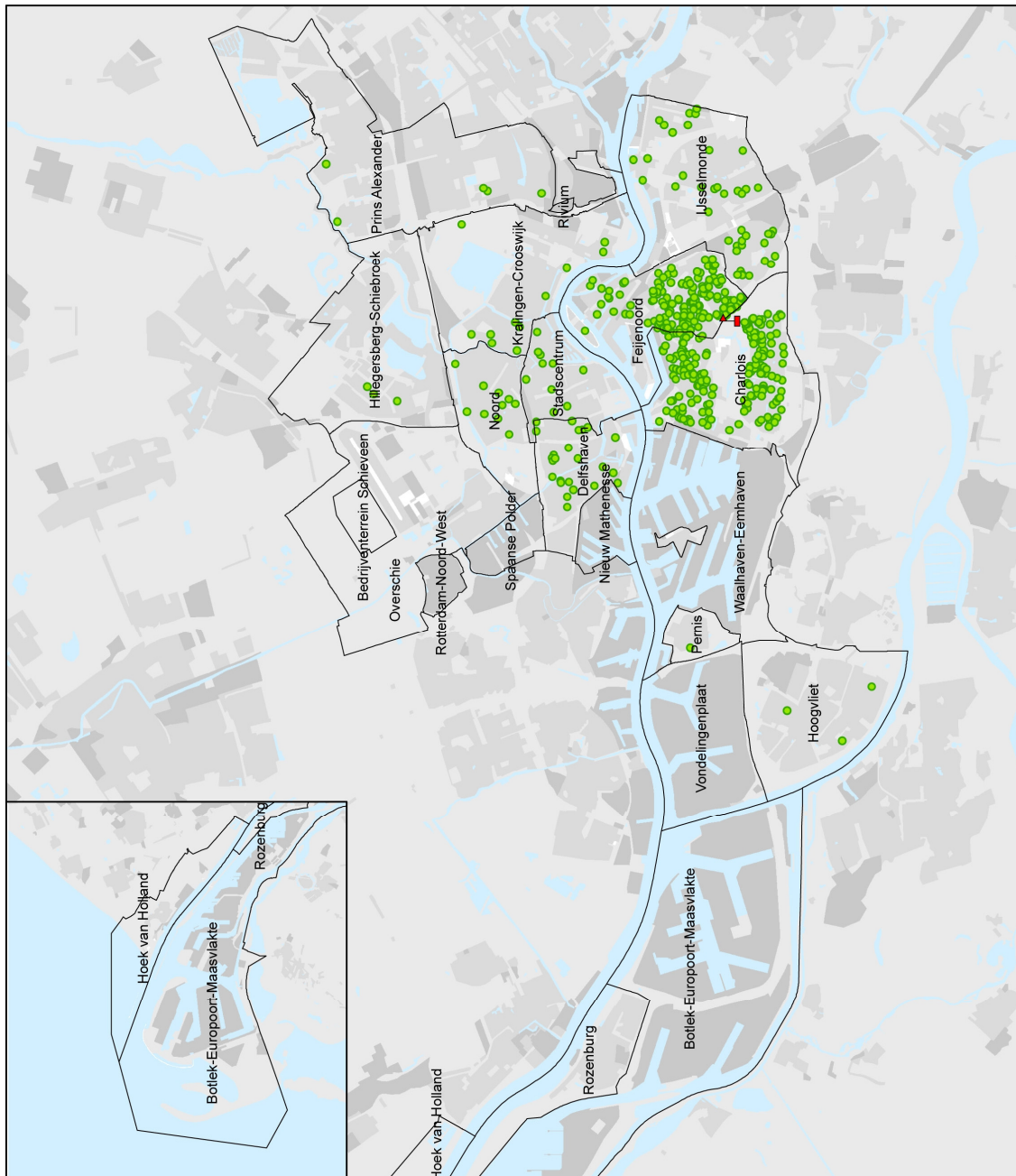
* Aantallen van laatste maanden 2009 zijn bij 2010 geteld.

** Omliggende buurten: Vreewijk, Bloemhof, Hillesluis, Afrikaanderwijk, Lombardijen, Tarwewijk, Carnisse, Zuidwijk, Zuidplein, Pendrecht, Zuiderpark. Bron: www.rotterdam.nl/onderzoek

3.3.4 Woonplaats

De TOS-leden geven ook hun adres bij het lid worden. Zo'n 88% van de leden blijkt in Rotterdam te wonen. Op de stippenkaart op de volgende pagina is te zien waar de Rotterdamse leden vandaan komen⁵.

⁵ Van 138 leden is het exacte adres onbekend waardoor hiervan geen stip kan worden afgebeeld.

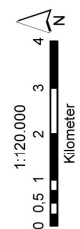

evaluatie

Sportplaza Zuiderpark

Kaartbeeld van de herkomst
van 555 leden (totaal 784 leden)

- TOS Sportplaza Zuiderpark
- herkomst leden (woonadres)

Gemeente Rotterdam
Centrum voor Onderzoek en Statistiek

december 2011

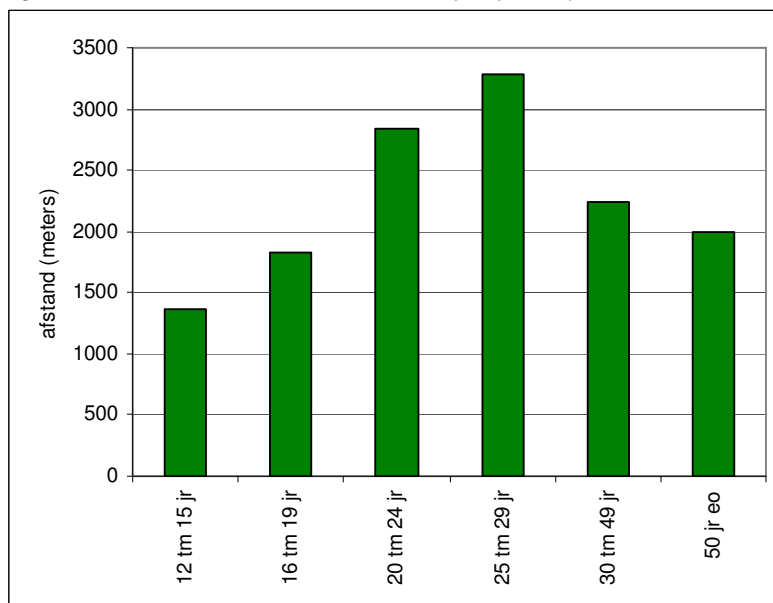
Zoals uit de kaart en onderstaande tabel naar voren komt, is het merendeel van de TOS leden woonachtig in de deelgemeenten Charlois en Feijenoord. Veel andere leden wonen verspreid over de stad, dus zowel op zuid als op noord. 11% is afkomstig uit noord: een teken dat de aantrekkingskracht van de Sportplaza stedelijk is of kan zijn.

Tabel 3.4 TOS-leden Sportplaza Zuiderpark: herkomst per deelgemeente (bron: ledenbestand TOS)

Deelgemeente	Leden
Zuid	
Charlois	35%
Feijenoord	30%
IJsselmonde	7%
Hoogvliet	1%
Pernis	0%
Totaal Zuid	73%
Noord	
Delfshaven	4%
Noord	2%
Stadscentrum	2%
Kralingen-Crooswijk	1%
Prins Alexander	1%
Hillegersberg-Schiebroek	1%
Totaal Noord	11%
Rotterdam, onbekend	5%
Buiten Rotterdam	12%
Totaal (N)	784

Uit een afstandsanalyse naar leeftijd op het ledenbestand van TOS blijkt dat de jongste leden het dichtst bij de Sportplaza wonen (zie figuur 3.4). Leden jonger dan 16 jaar wonen gemiddeld op een afstand van minder dan anderhalve kilometer. De twintigers wonen juist meer dan tweemaal zo ver. Zo wonen de eindtwintigers op gemiddeld 3,3 km afstand van Sportplaza. Leden die ouder zijn dan 30 jaar (relatief vaak vrouwen, zie eerder) wonen juist weer dichterbij Sportplaza.

Figuur 3.4 Gemiddelde afstand thuis – Sportplaza (bron: ledenbestand TOS)

Het betreft TOS-leden die in Rotterdam wonen en van wie bekend is waar (N=551)

De overige leden van TOS wonen buiten Rotterdam. Het gaat om 12% van het totaal (91 leden). Het grootste aantal is afkomstig uit het naburige Barendrecht (4% van de leden). Barendrecht, met name de wijk Carnisselande, ligt op nog geen kwartier fietsen van Sportplaza. Andere veel genoemde woonplaatsen zijn andere buurgemeenten van Rotterdam (ongeveer 9%, inclusief Barendrecht). Ongeveer 1% woont binnen de regio (van de Hoeksche Waard tot Moordrecht) en 2% woont verder weg (van Dordrecht tot Amersfoort).

3.3.5 Bezoekfrequentie

Bij het kwalitatieve onderzoek onder veertig bezoekers van Sportplaza is ondermeer gevraagd naar de bezoekfrequentie van de bezoekers. Het merendeel van de respondenten komt regelmatig naar de Sportplaza. Als we als richtsnoer de bezoekfrequentie hanteren in de periode tussen de zomervakantie en de interviewperiode, dus tussen begin september en eind november 2011, dan blijkt ruim de helft van de geïnterviewde mensen minimaal één keer per week of vaker op Sportplaza te zijn geweest.

3.3.6 Vergelijking Sportplaza, Lloyd Multiplein en Clarence Seedorf Playground

Met het realiseren van de Sportplaza in het Zuiderpark is in 2009 een hoogwaardige multifunctionele sportplek in de stad tot stand gekomen. Een sportplek die een buurtoverstijgende functie moet gaan vervullen. Deze eigenschappen en doelstellingen zijn niet uniek. Elders in Rotterdam (Lloyd Multiplein, Schiedam) en Almere (Clarence Seedorf Playground, Stedenwijk) kwamen in de afgelopen jaren al vergelijkbare sportplekken in de wijk tot stand. De oplevering van de Seedorf Playground was in 2007 en het Lloyd Multiplein werd in 2004 geopend voor publiek.

Figuur 3.5 Lloyd Multiplein, Rotterdam

Figuur 3.6 Clarence Seedorf Playground, Almere

In onderstaande tabel wordt Sportplaza vergeleken met deze twee multifunctionele pleinen.

Tabel 3.5: Vergelijking gebruikers sportplekken (bron: Mulierinstituut)

		Sportplaza	Lloyd Multiplein	Clarence Seedorf Playground
Geslacht	man	75%	94%	72%
	vrouw	25%	6%	28%
		Logboeken (n=32.560)	tellingen (n=71)	tellingen (n=363)
Leeftijd	tot 12 jaar	20%	-	60% ⁶
	12 jaar en ouder	80%	-	40%
		Logboeken (n=32.560)	te kleine responsgroep (n=12)	tellingen (n=363)
Herkomst	Autochtoon	30%	14%	29%
	Allochtoon	70%	86%	71%
	Turkije/Marokko	23%	41%	-
	Antillen, Curaçao en Suriname	18%	17%	-
	West- en Oost- Europa	-	4%	-
	*Overig niet- Westers	29%	21%	-
		Logboeken (n=32.560)	tellingen (n=71)	tellingen (n=363)
Afstand woonadres tot sportlocatie	0-250 m	1%	-	11%
	250-500 m	7%	-	26%
	500-1000m	17%	-	9%
	> 1000 m	75%	-	55%
		Lidmaatschap TOS (n=555)		vragenlijst jongeren (n=159)
Populariteit eerste jaar	Absoluut aantal bezoeken⁷	16.580	-	14.155
		Logboeken TOS		Deelnemerslijst TiO

⁶ Alleen gebruikers van 6 tot en met 18 jaar zijn meegenomen in het onderzoek.

⁷ Het betreft hier bezoeken op momenten dat TOS (Thuis Op Straat) of TiO (Talent in Opleiding) aanwezig is.

De achtergronden van de gebruikers van de Sportplaza komen sterk overeen met die van de Clarence Seedorf Playground in Almere (tabel 3.5). Voor beide locaties geldt dat driekwart van de gebruikers man is en ongeveer tweederde allochtoon. De oververtegenwoordiging van allochtonen en jongens zien we - in extremere mate - ook terug op het Lloyd Multiplein. Hier is de inrichting ook meer gericht op traditionele 'jongens/mannen'-sporten, met name voetbal en basketbal. Daarnaast kwamen op beide plekken in het eerste jaar na opening ongeveer vijftienduizend mensen. Er is echter wel een opvallend verschil te zien in de leeftijd van de gebruikers die naar het veld komen. In Almere is 60 procent van de gebruikers 12 jaar of jonger terwijl dat bij Sportplaza slechts 20 procent is. Dit is conform de doelstelling van Sportplaza om zich vooral op jongeren vanaf 12 jaar te richten.

De Sportplaza onderscheidt zich ook doordat driekwart van de gebruikers op meer dan een kilometer van sportplek woont. In Almere is dit slechts 55 procent. Daar woont ruim éénderde van de gebruikers in een straal van 500 meter van de playground.

3.3.7 Gebruik van de verschillende sportvoorzieningen

Om het succes van de Sportplaza te kunnen bepalen en om aanbevelingen te kunnen doen, is het relevant om te weten in welke mate en door wie de verschillende sportvoorzieningen worden gebruikt. Er zijn geen exacte gegevens bijgehouden welke sportvoorziening hoe vaak worden gebruikt. De beheerder van de Sportplaza heeft uiteraard wel een indruk van het gebruik, aangezien hij hier vrijwel dagelijks is. Hij geeft aan dat vrijwel alle sportvoorzieningen goed worden gebruikt.

Volgens de beheerder werd bij de start van de Sportplaza werd de Sportplaza vooral benut door skaters (de genoemde 'early adaptors'). De skateplaza is nog steeds populair onder skaters. Vervolgens werd de Sportplaza ontdekt door de voetballers. De twee kunstgrasvelden worden door deze groep ook goed benut en zijn in de avonduren altijd bezet. Wel geeft de beheerder aan dat door de grote belangstelling voor voetbal de multifunctionele mogelijkheden van het kunstgrasveld voor andere sporten niet of nauwelijks worden benut. De volgende groep die de Sportplaza ontdekten waren de basketballers. Eén van de twee asfaltvelden is inmiddels basketbalveld geworden met vaste palen en deze is ook goed bezet. Het ernaast gelegen asfalthandbalveld wordt vooral gebruikt als trainingslocatie voor de handbalvereniging Snelwiek en door voetballers. Deze is licht onderbenut.

De tennisbanen zijn volgens TOS zeer populair. Voor tennis zijn vrijwel altijd wachtrijen. Padel loopt wat minder. Wel is er recent een padelvereniging opgericht, wat het gebruik zal bevorderen. De outdoorfitnessvoorziening is nooit volledig bezet, maar wordt wel van 's ochtends tot 's avonds gebruikt.

De boulderkei trekt vooral een groep internationale studenten en klimmers uit Rotterdam-Noord. De beheerder geeft aan dat meisjes/vrouwen vrijwel uitsluitend gebruik maken van de tennisvoorzieningen en de outdoorfitness. Andere sporten worden door hen alleen gedaan als er iets speciaals wordt georganiseerd.

3.3.8 Schoolactiviteiten, evenementen en overig gebruik

Naast het individueel sporten, wordt ook op georganiseerde basis gesport. Dit gebeurt in de vorm van samenwerking tussen TOS en bijvoorbeeld scholen uit omliggende buurten. Daarnaast organiseert TOS op verzoek van sporters evenementen, bijvoorbeeld in de vorm van een voetbaltoernooi. Organisaties kunnen uiteraard ook het terrein gebruiken voor een evenement. In 2011 hebben er 30 schooldagen/activiteiten en 13 evenementen plaatsgevonden (voetbal, tennis, honkbal enz), zie bijlage. In 2012 is het aantal evenementen gegroeid naar 43: dat zijn er meer dan 1 per week als uitgegaan wordt van 8 maanden 'seizoen'. Er zijn echter ook sporters die onderling hun sporten organiseren door bijvoorbeeld op een standaardtijd af te spreken. Cijfers over deze vormen van sporten zijn niet bekend, wel is uit gesprekken met sporters en met TOS gebleken dat er nieuwe sport evenementen en –organisaties (hoe informeel ook) ontstaan. Zo is er een honkbalteam dat er regelmatig traint en wedstrijden organiseert met honkbalteams elders in het land.

3.3.9 Niet-gebruik

Het was in het kader van dit onderzoek niet mogelijk om onderzoek te doen naar motivatie en kenmerken van niet-gebruikers van de Sportplaza. Uit eerdere onderzoek uit 2011 blijkt dat waarschijnlijk een deel van de bewoners niet weet van het bestaan van de Sportplaza. Een gerichte communicatiestrategie in de buurten zou hier verbetering in kunnen brengen. Pas als de Sportplaza voldoende bekend zou moeten zijn, kan er onderzoek gedaan worden naar de redenen van niet-bezoek.

3.3.10 Conclusies gebruikers

Het terrein trekt de beoogde bezoekers: vooral jongeren en ook volwassenen. De ontwikkelingen in de bezoekcijfers op Sportplaza vertonen vanaf eind 2009 een sterke stijging. Zo is in 2011 het aantal bezoeken aan Sportplaza bijna tweemaal zo hoog als in 2010, het eerste jaar waarin jaarrond gedraaid is. Ook het aan Sportplaza gekoppelde TOS lidmaatschap is in iets meer dan een jaar tijd verdubbeld. Deze in omvang overigens niet eens zo geringe categorie van vaste gebruikers zouden we kunnen beschouwen als *early adopters*. De groei toont aan dat de bekendheid en de populariteit van Sportplaza zich langzaam als een olievlek verspreidt en daardoor ook aantrekkingskracht begint uit te oefenen op de doorgaans wat moeilijker te bereiken delen van de bevolking.

Het aantal bezoeken van 50.000 per jaar, zoals is genoemd in de planfase van de sportieve vernieuwingsplek, is in 2011 nog niet gemeten. De cijfers wijzen er echter op dat er nog steeds groei zit in het bezoek. In 2012 is het bezoekersaantal weer fors gestegen: met ruim 10.000 bezoekers naar 43.000. Ook is het aantal leden gestegen van 800 naar 1050 (een stijging van 30%). Bovendien moet vermeld worden dat op een gedeelte van de tijd de bezoekcijfers niet worden bijgehouden: op ochtenden en op maandagen. Gezien de groei en het feit dat niet alle bezoeken worden geregistreerd, lijkt het genoemde streven realistisch.

De gegevens over de bezoekers vertonen een oververtegenwoordiging van jongens en mannen. Ca 30% van de bezoekers is autochtoon. Dit is een daling ten opzichte van het eerste jaar dat de Sportplaza functioneerde. Dit is te verklaren uit de *early-adopters* rol van de skaters op Sportplaza. Deze groep was al vroeg op de hoogte van de komst van Sportplaza en was er ook vroeg bij toen de plaza gereed was. Skaters zijn over het algemeen autochtoon. Inmiddels zijn ook andere groepen op de hoogte en wordt de invloed van de skatersgroep minder groot.

In het tweede volle jaar waarin Sportplaza draaide, zien we dat ook allochtonen uit recenter gearriveerde migrantengroepen zoals uit Midden- en Oost-Europa de weg naar Sportplaza beter weten te vinden. De Sportplaza heeft overigens ongeveer dezelfde bezoekersgroep (oververtegenwoordiging mannen en allochtonen) als de Clarence Seedorf Playground in Almere. Ook is de verdeling naar type bezoekers in culturele achtergrond ongeveer hetzelfde als de bewonerssamenstelling in de omgeving.

Verder vindt het gebruik van Sportplaza plaats in een goede sfeer (volgens de beoordeling van de TOS-medewerkers). Deze goede sfeer is gebleven, ook nu Sportplaza een tijd in gebruik is en de bezoekcijfers zijn toegenomen.

3.4 Sportparticipatie

3.4.1 Inleiding

In de volgende paragrafen komt de onderzoeksvraag over de sportparticipatie aan de orde.

Heeft de Sportplaza bijgedragen aan het verhogen van de sportparticipatie?

Deze vraag wordt uitgesplitst in een aantal deelvragen.

- Zijn gebruikers van de Sportplaza voor het eerst of weer opnieuw gaan sporten en wat is daarvoor de reden?
- Wordt er door de gebruikers van de Sportplaza meer gesport dan voorheen cq dan zonder de Sportplaza?
- Wordt er door de gebruikers van de Sportplaza anders gesport dan voorheen cq zonder de Sportplaza?
- Wordt er met anderen gesport dan voorheen cq dan zonder dat de Sportplaza er zou zijn (nieuwe en meer groepsvorming, zelforganisatie)?

3.4.2 Meer sporters, vaker sporten, anders sporten

Het was niet mogelijk om een onderzoek uit te voeren onder de bewoners van Charlois: dit zou alleen via een schriftelijke vragenlijst kunnen wat een intensieve/dure methode is. De ontwikkeling van de sportparticipatie in Rotterdam wordt tweejaarlijks gemeten. De interviews onder bezoekers geven een indicatie of mensen meer of anders zijn gaan sporten door de Sportplaza. In de vraaggesprekken met 40 bezoekers van de Sportplaza is gevraagd naar hun sportgedrag. De meeste gebruikers deden voordat ze naar Sportplaza kwamen ook al aan sport. Maar bij een kleine 20% was dat niet of maar gedeeltelijk het geval.

Een wat oudere hardlooper sport vaak en vooral om de pijn van haar artrose te stillen. Sinds de plaatsing van de fitnessapparaten gebruikt ze ook die apparaten intensief, en vormt dit feitelijk start en finish van het hardloopparcours.

Een jonge vrouw afkomstig uit Rusland speelt lange tijd padel met haar zoon. Deze jongen speelt bij een voetbalclub in een D-team maar zijn moeder is verder niet actief sportend (m.u.v. het gebruik van een hometrainer thuis). Moeder en zoon zijn gefascineerd door het padel. De laatste heeft deze middag geen voetbal aangeraakt.

Uit het gedrag en de antwoorden van de respondenten is af te leiden dat de meeste sporters door Sportplaza vaker zijn gaan sporten. Bij tweederde is dat duidelijk het geval. En ook bij het resterende derde deel van de respondenten is het aannemelijk dat ze iets meer zijn gaan sporten.

De vraag kan ook gesteld worden of een openbare, gratis sportvoorziening, concurrerend is voor sportverenigingen. Zeggen mensen bijvoorbeeld hun lidmaatschap van een vereniging op doordat ze op de Sportplaza sporten? Uit het onderzoek zijn geen indicaties naar voren gekomen dat dit het geval is. De sportplaza blijkt vooral een mogelijkheid voor verenigingssporters om 'extra' te trainen of om andere sporten te beoefenen. Ook kan de Sportplaza een voorportaal zijn tot het lidmaatschap van een vereniging.

Een groepje 16-plus voetballers is vaak in de avonduren op het kunstveld van Sportplaza te vinden. Zo treffen ze elkaar en andere voetballers meerdere malen per week, met name ook wanneer er bij de (eigen) voetbalclubs geen trainingen zijn. Ze bevelen dan ook aan om met name op de woensdagavond voetbaltoernooitjes te organiseren. "Op maandagen, dinsdagen en donderdagen trainen veel jongens bij de eigen club".

Een meisje van 9 jaar is geregeld met haar vader of moeder op de tennisbaan te vinden. Ze mag niet alleen, ook al wonen ze vlakbij Sportplaza. Het meisje zit elders op tennisles en gebruikt de baan om extra te oefenen. Hierdoor doet ze 'veel vaker' aan sport.

Rumen's favoriete sport op de sportplaza is basketbal. Hij wil graag lid worden van een sportvereniging.

De Sportplaza - en ook beheerorganisatie TOS - daagt bezoekers uit om een andere tak van sport te proberen of om zelfs over te stappen. Bij ongeveer éénderde van de respondenten lukt dat niet: zij blijven op Sportplaza dezelfde sport of sporten uitoefenen als ze voorheen deden.

De overige bezoekers beoefenen wel eens een andere sport op de Sportplaza. Een groot deel doet dit vaak. Bezoekers doen dit bijvoorbeeld uit nieuwsgierigheid of omdat ze moeten wachten tot een tennisbaan vrijkomt (als het druk is).

Toen een groepje fervente skateboarders hoorde van de mogelijkheid om sportmateriaal te lenen, meldde een van hen zich aan als lid. Daarna leenden ze de spullen om enkele potjes te basketballen en te tafeltennissen.

Rumen, afkomstig uit Bulgarije, is 11 jaar en doet met verschillende vriendjes allerlei sporten. Hij vertelt: in Bulgarije heb je dit allemaal niet. Alleen maar een groot veld om te trainen, en zaaltjes om te sporten.

Ellody en Charissa zijn vriendinnen van 15 jaar. Ze komen soms samen, soms ook apart. Misschien wel een paar keer in de week, maar vooral in het weekend. Ze fitnessen dan, maar doen soms ook tennis, voetbal en basketballen.

3.4.3 Sporten met anderen

In hoeverre creëert Sportplaza een omgeving waarin nieuwe contacten en relaties ontstaan? Bij iets meer dan een kwart van de respondenten is deze sociale functie niet of amper van toepassing. Maar bij de overige driekwart van de respondenten is dat regelmatig wel het geval. Zij doen op Sportplaza nieuwe sportcontacten op.

Zo ontmoeten zelfs de meest fervente voetballers - uiteraard al lid van een club elders in Rotterdam waar ze ook enkele keren per week trainen - in Sportplaza-setting toch ook weer andere sporters. Een voetballer zegt het aantrekkelijk van Sportplaza te vinden dat je er mensen van allerlei leeftijden en etnisch-culturele achtergronden tegenkomt.

De ontmoetingsfunctie komt expliciet naar voren bij de beoefenaren van de bouldersport. Het merendeel van hen trekt twintigers aan uit heel Rotterdam die meestal geen andere sport beoefenen. Een Slowaaks-Rotterdamse klimmer zegt: "Meer dan de helft van de klimmers hier is buitenlander, meestal mensen die tijdelijk in Nederland werken of studeren. This is an international meeting point".

3.4.4 Waarom bezoeken sporters van verder weg de Sportplaza

Om beter te kunnen bepalen wat nu de aantrekkingskracht van de Sportplaza is, is een aantal leden van Sportplaza Zuiderpark telefonisch benaderd die op relatief grote afstand van Sportplaza wonen. Het aantal gesproken personen is hier ook te klein (8 personen) om harde uitspraken te kunnen doen. Opvallend is dat ouders met kinderen naar de Sportplaza komen, omdat je er 'veel verschillende activiteiten en sporten' kunt doen. De diversiteit van de sportmogelijkheden: zowel vanwege de faciliteiten als de materialenuitleen lijkt hiermee een belangrijke succesfactor: het trekt mensen van 'verder' aan.

3.4.5 Conclusies sportparticipatie

Op basis van het kwalitatieve deel van het onderzoek (interviews) zijn geen conclusies in kwantitatieve zin te trekken. Uit de interviews is op te maken dat de meeste gebruikers die we spraken, voordat ze op Sportplaza gingen sporten al elders actief waren.

Bij ongeveer 20% van de 40 geïnterviewden speelt dat veel minder; zij hadden weinig sportervaring en de Sportplaza wakkerde het plezier en de participatie aan. Daarnaast vertelde ongeveer tweederde van de respondenten dat ze door de Sportplaza vaker zijn gaan sporten. Ongeveer tweederde van de respondenten blijkt op de Sportplaza soms of regelmatig van sport te wisselen, soms uit nieuwsgierigheid, soms omdat de baan bezet is of omdat alle materialen al zijn uitgeleend. Men wijkt dan tijdelijk uit naar een sport van de tweede keus. Voor de beginnende of nieuwsgierige sporter biedt een voorziening als de Sportplaza een mooie gelegenheid om eens iets anders te proberen. Niet ieder bezoek aan de Sportplaza betekent een netto vergroting van de sportparticipatie. Uit de interviews komt naar voren dat een deel van het sporterspubliek al sport, ook bij een sportvereniging. Er wordt op de Sportplaza 'extra' getraind ten opzichte van het sporten bij de sportvereniging. Er zijn geen indicaties dat mensen hierdoor het lidmaatschap van de sportvereniging opzeggen.

Maar gezien de forse toename van het absolute aantal sporters in 2011, en vooral ook gelet op de wijzigingen in de samenstelling van de Sportplazabezoekers, is de conclusie gerechtvaardigd dat de Sportplaza de deelname aan sport bevordert. De Sportplaza heeft waarschijnlijk de eerste groep van *early adopters* weten te behouden maar de voorziening raakt nu ook steeds beter bekend onder groepen die minder vaak voorop lopen in het leren kennen van een nieuwe voorziening. Veel bezoekers die elders al aan sport doen zijn meer gaan sporten en mensen die nog niet of weinig sporten zijn door de Sportplaza aan een sport begonnen.

Het onderzoek levert onvoldoende inzicht op om de vraag te kunnen beantwoorden of door omwonenden of bezoekers nieuwe activiteiten worden georganiseerd na de komst van Sportplaza.

4. Tevredenheid en imago

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken die betrekking hebben op het imago van de Sportplaza. De hoofdvraag wordt wederom opgesplitst in een aantal deelvragen.

Welke invloed heeft de Sportplaza op het imago van het Zuiderpark en Rotterdam Zuid?

Deelvragen:

- Wat is de bekendheid met de Sportplaza?
- In welke mate zijn gebruikers tevreden over Sportplaza?
- Welke verbeteringen zijn volgens de gebruikers in aanbod (zowel fysiek als in programmering) nodig?
- Leidt de aanleg en het functioneren van Sportplaza in samenhang met de ontwikkeling van het Zuiderpark tot een versterking van het imago van Rotterdam Zuid?

4.2 Bekendheid met de Sportplaza

4.2.1 Bekendheid met het aanbod door de gebruikers

Veel vaste en minder vaste bezoekers weten wat de Sportplaza hen te bieden heeft. Het gegeven dat het bezoekersaantal en het ledenaantal van TOS eind 2011 bijna is verdubbeld, is daar een bewijs van. Opvallend is dat toch nog menig Sportplaza bezoeker onbekend is met een aantal belangrijke mogelijkheden en voorzieningen op de locatie. Dit geldt voor bezoekers die vertelden voor het eerst op Sportplaza te zijn. Maar ook de bezoekers die vaker komen sporten, gaven aan dat ze niet alle mogelijkheden kennen. Ongeveer de helft van de 40 geïnterviewden weet niet of onvoldoende van het bestaan van aanwezige faciliteiten en van de mogelijkheden van beheerorganisatie TOS. Uit veel van de interviews komt naar voren dat bezoekers onbekend zijn met sanitaire voorzieningen, met TOS en de mogelijkheid materiaal te lenen en met de aanwezigheid van een drinkwaterkraan op het terrein (bij het uitleenpunt van TOS). Ook is er onbekendheid met speciale evenementen. Sommige sporters vernemen bijvoorbeeld pas daags na een evenement dat deze heeft plaatsgevonden, terwijl ze er best graag bij waren geweest. Hoewel de medewerkers van TOS zijn te herkennen aan de blauwe jasjes met opdruk, blijkt de aanwezigheid van TOS niet duidelijk bij veel geïnterviewden.

4.2.2 Hoe kennen bezoekers de Sportplaza?

Veel geregelde en ook éénmalige bezoekers hebben positieve ervaringen en nemen die mee naar huis en school en hebben het daar met elkaar over. Foto's, videobeelden en verhalen verschijnen op internet en in social media. Een groot aantal geïnterviewden geeft aan dat ze de voorzieningen van Sportplaza ook bij anderen onder de aandacht brengen. Ze bevelen het dan bijvoorbeeld aan op school, bij vrienden, bij burens, bij andere Sportplaza-bezoekers, bij collega-studenten, op de sportvereniging en ook in het gezin thuis.

Zo hoorden de geïnterviewde bezoekers in de meeste gevallen voor het eerst van Sportplaza via informatie die ze van vrienden en kennissen kregen doorgeseind. Vrienden en kennissen informeren elkaar vis-à-vis en door middel van telefoon, internet, email en social media.

Diverse gebruikers geven aan dat ze in de afgelopen zomer of eerder tijdens een fiets- of wandeltocht door het Zuiderpark bij toeval op de locatie stuitten.

Uit het deelonderzoek uitgevoerd onder scholieren op twee scholen⁸ in de buurt van Sportplaza komt naar voren dat de meeste leerlingen aanvankelijk niet op de hoogte waren van de aanwezigheid van de Sportplaza. Deze uitkomst bevestigt het beeld dat oprijst uit een leeronderzoek dat begin 2011 onder vertegenwoordigers van organisaties van sport, onderwijs en welzijn is gehouden⁹. Hoewel gevestigd in de nabijheid van Sportplaza en a priori geïnteresseerd in de sportmogelijkheden van het park maakten veel organisaties toch duidelijk niet goed te weten wat Sportplaza in huis heeft. Uit dit onderzoek blijkt dat de een aantal potentiële gebruikers van Sportplaza niet alleen onwetend zijn over Sportplaza maar ook dat er (nog) een ongunstig en niet op actuele feiten gebaseerd (veiligheids)beeld van het Zuiderpark bestaat.

⁸ OBS Over de Slinge en LMC Slinge, beide gelegen in deelgemeente Charlois

⁹ Scriptie "Sporten in het Zuiderpark", Dennis Zwarts

4.3 Tevredenheid met de Sportplaza

4.3.1 Mate van vervuiling volgens TOS-logboek

Medebepalend voor de sfeer en het imago van een locatie is de beleving van het terrein en de mate van vervuiling en de hoeveelheid vernielingen¹⁰. De mate van vervuiling wordt dagelijks door de TOS- medewerkers bijgehouden in het logboek. In de jaren 2009, 2010 en 2011 scoort Sportplaza tamelijk constant op het kenmerk 'schoon'. Op ongeveer 92% van de dagen is het 'schoon'. In zo'n 8% van de dagen is het terrein volgens de logboekmeldingen licht vervuild, terwijl in 1% van de gevallen sprake is van ernstiger vervuiling. Ook in 2011, als er sprake is van een grotere publieke belangstelling dan voorheen, lijkt daar geen verandering in te zijn gekomen. Meer publiek leidt kennelijk niet automatisch tot meer vervuiling. Hoewel Sportplaza nu ruim anderhalf jaar in gebruik is, is het nog altijd in zeer goede staat.

Tabel 4.1 Mate van vervuiling terrein (bron: logboek TOS)

Mate van vervuiling	2010*	2011
Schoon	91%	92%
Licht vervuild	9%	8%
Vervuild	1%	1%
Sterk vervuild	0%	0%
Totaal (N)	390	329

* 2010 is inclusief september t/m december van 2009, herberekend via weging van de gegevens in de jaarverslagen.

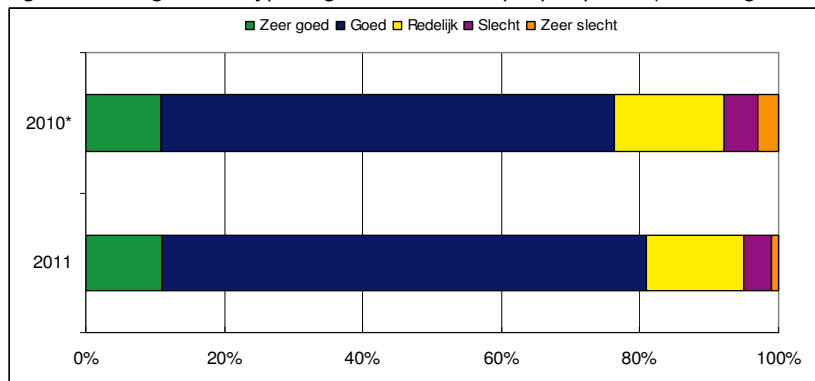

¹⁰ Zo vormen de aspecten schoon, veilig, groen, aantrekkelijkheid (voor jongeren), internationaal karakter en gezinsvriendelijk, allemaal componenten van het imago van Rotterdam. In: Feitenkaart; Rotterdammers over hun stad: Omnibusenquête 2011, P. de Graaf, COS, juli 2011.

4.3.4 Sfeer volgens TOS-logboek

Dagelijks wordt door TOS het oordeel over de sfeer op de Sportplaza genoteerd. Op ongeveer 80% van de dagen wordt de sfeer als (zeer) goed bestempeld. Andere dagen hebben meestal nog minstens wel een redelijke sfeer (circa 15%). Er vonden in de periode 2010 -2011 geen grote verschuivingen plaats in de kwalificaties.

Figuur 4.7: Algemene typering van de sfeer op Sportplaza (bron: logboek TOS)

* 2010 is inclusief september t/m december van 2009, herberekend via weging van de gegevens in de jaarverslagen (N=780). Voor 2011: N=658

4.3.5 Gedrag bezoekers volgens TOS-logboek

Bij de observaties op de Sportplaza valt op dat de sfeer en het gedrag gemoedelijk is. Het gedrag van de bezoekers wordt dagelijks gewaardeerd in een melding die loopt van 'zeer goed' tot 'zeer slecht'. Volgens deze gegevens van TOS neemt het aantal meldingen per maand waarop dit aspect matig of nog minder scoort in de loop der tijd iets af.

Tabel 4.6: Gedrag bezoekers richting TOS (bron: logboek TOS)

Jaar	Dagen per maand van matig of (zeer) slecht gedrag
2009 (N=84)	6%
2010 (N=306)	3%
2011 (N=329)	2%

4.3.6 Tevredenheid van de gebruikers

Er is in de interviews onder de bezoekers gevraagd naar een oordeel over de Sportplaza. De respondenten is gevraagd om een waardering te geven in de vorm van een rapportcijfer en om dit cijfer toe te lichten. De respondenten maakten duidelijk de voorzieningen bijzonder goed te waarderen. Gunstige waarderingen zijn er voor de locatie als geheel, de voorzieningen, het beheer door en de mogelijkheden van materialenuitleen bij TOS. Gemiddeld scoort Sportplaza een acht à negen op een schaal van 1 tot 10. In veel gesprekken wordt gewezen op de kwaliteit van de (deel)voorzieningen. Genoemd worden dan bijvoorbeeld de verlichting, de verscheidene elementen van de skateheuvel en de aanwezigheid van een drinkwaterkraan. Maar ook de afwezigheid van vuil en het korte gras scoort hoog. Verder worden de aanwezigheid van beheerders, de ervaren veiligheid, de sfeer tussen de sporters onderling en het sporten in de buitenlucht als positief ervaren.

Engelse studenten die in Rotterdam zijn vanwege een Erasmus Exchange Programma roemen de sociale veiligheid van de Sportplaza: de Sportplaza is goed verlicht is en er is een goed overzicht. "It's safe".

4.3.7 Tevredenheid onderzoek basisscholen

In een groepsgesprek in groep 8 van basisschool Over de Slinge in Pendrecht is gevraagd naar de sportdag die plaats vond in het voorjaar van 2011. Alle leerlingen waren enthousiast over de sportdag, ze vonden het (heel) leuk. Voor veel leerlingen was de sportdag de eerste kennismaking met Sportplaza. De meeste basisschoolleerlingen gingen na de sportdag nog wel eens terug, de jongens wat vaker dan de meisjes. Enkel gaan wat vaker en van één leerling is bekend dat hij via TOS lid is geworden van een sportvereniging. Redenen om niet of niet vaker terug naar Sportplaza te gaan zijn de afstand (en daarmee samenhangend: verkeersveiligheid) en 'geen tijd'. Veel kinderen gaven aan ook lid te zijn van een (school) sportvereniging en elders aan sport te doen.

4.3.8 Tevredenheid onderzoek voortgezet onderwijs scholen

Ook de meeste jongeren in het voortgezet onderwijs vonden hun sportdag op de Sportplaza, die plaats vond op een zomerse dag in juni 2011, een best leuke of heel leuke dag. Van de leerlingen die nu in de tweede en derde klas zitten en 13 à 15 jaar oud zijn vond 52% het best leuk en 39% het heel leuk. Slechts 9% zei het niet leuk te hebben gevonden.

Nogal al wat scholieren die om een of andere reden niet op sportdag aanwezig waren (bv zittenblijvers), maakten in het onderzoek duidelijk dat ze de Sportplaza niet kennen of het niet weten te liggen. Dit maakt het aannemelijk dat nogal wat scholieren die wel aan de sportdag meededen, er voor het eerst waren.

78% van de V.O. leerlingen zijn na die sportdag overigens niet of niet vaak meer terug naar Sportplaza gegaan. De overige leerlingen komen nog wel redelijk vaak terug naar Sportplaza, dat wil zeggen één keer per maand of vaker. De meest gehoorde reden om niet terug te gaan is 'geen tijd'. Bij 71% van de leerlingen die deze vraag hebben beantwoord speelt deze tijdsfactor een rol. Dat is

ook omdat deze jongeren in een andere setting al aan sport doen¹¹. Minder vaak genoemde redenen zijn 'andere bezigheden zijn leuker', 'het is te ver weg' en 'geen van mijn vrienden gaat daar sporten', zie tabel 4.2.

Tabel 4.2 Redenen om niet (vaak) terug te gaan naar Sportplaza om te sporten (meerdere antwoorden mogelijk)

Reden	Leerlingen
Geen tijd	71%
Het is te ver weg van mijn huis	16%
Andere bezigheden zijn leuker	14%
Geen van mijn vrienden gaat daar sporten	12%
Ik weet niet welke sport bij me past	0%
Ik kan niet goed sporten	0%
Ik voel me niet gezond	0%
Ik mag niet van mijn ouders	0%
Totaal (N)	51

Beide deelonderzoeken tonen aan dat de waardering van de sportdag op Sportplaza hoog is, en dat veel scholieren met plezier terugdenken aan Sportplaza. Het onderzoeksresultaat dat er op duidt dat Sportplaza nog niet erg veel bekendheid geniet, sluit overigens aan bij de bevindingen van een leeronderzoek van studenten van de Hogeschool Rotterdam dat eveneens in 2011 is uitgevoerd. In dit onderzoek vertelde 72% van de 640 geënquêteerde jongeren op middelbare scholen en in de buurt van Sportplaza TOS Sportplaza niet te kennen.

Van de leerlingen die de voorziening wel zegt te kennen, gaat 14% nooit, 50% soms, 7% regelmatig en 29% vaak naar Sportplaza.

¹¹ Dit blijkt uit de toelichtingen die leerlingen op hun antwoorden gaven

4.3.9 Opmerkingen en klachten, wensen en suggesties

Veel geïnterviewden gaven aan dat ze zeer tevreden zijn met de mogelijkheden van de Sportplaza: 'niets meer aan doen'. Sommige geïnterviewden noemden wel verbeterpunten. Een inventarisatie is in bijlage V opgenomen. Deze hebben voor een deel te maken met verlichting. De boulderaars kunnen vanaf oktober, na werktijd, niet meer sporten. De klacht die op Sportplaza zelf meerdere malen was te horen betreft het 'te vroeg' uitzetten van die lichten door TOS medewerkers. In de winterperiode is dat doorgaans om 20.00 uur, maar als het niet druk is kan dat ook vroeger gebeuren (bij slecht weer en weinig bezoek). Een ander punt dat meerdere malen werd genoemd, is de vrije toegankelijkheid van de skateheuvel. Soms zijn er fietsers die daarvandaan staan te kijken, of ouderen op een scootmobiel. Ze kijken naar de skaters of het uitzicht op Sportplaza. "Maar het is dan voor ons wel extra goed opletten", aldus een skater. Ook was er een wens tot schonere toiletten en iets te eten/drinken: deze wensen hangen samen met het ontbreken van een centraal gelegen beheergebouw.

Wens bezoekers: schonere toiletten

Wens bezoekers: iets te eten of te drinken

4.4 Conclusies tevredenheid en imago

Tamelijk kort voor de opening in september 2009 van Sportplaza was de locatie nog een verwaarloosd terrein. Het had kenmerken van een *no go area* waar illegale praktijken plaatsvonden met een negatieve uitstraling naar de omliggende buurten.

In 2009 is de Sportplaza gereed gekomen met hoogwaardige sportvoorzieningen in een groene en open omgeving. De huidige sporters geven Sportplaza hoge rapportcijfers. Gemiddeld scoort Sportplaza een acht à negen op een schaal van 1 tot 10. In veel gesprekken wordt gewezen op de kwaliteit van de (deel)voorzieningen. De aanwezigheid van beheerders, de ervaren veiligheid, de sfeer tussen de sporters onderling en het sporten in de buitenlucht als positief ervaren. Het terrein wordt gekenmerkt door een hoog niveau van verzorging en netheid. Volgens het TOS logboek is het terrein bijna altijd schoon, en wanneer bij aanvang toch ongeregelheden worden aangetroffen wordt er snel opgeruimd of gerepareerd. Ook geïnterviewde bezoekers toonden veel waardering voor de gesteldheid van het terrein. In deze fysieke context én onder invloed van de wijze waarop TOS, Gemeentewerken en Roteb zorg dragen voor het beheer en het toezicht, is op Sportplaza een positieve sfeer ontstaan. De sfeer en het gedrag is ondanks de toegenomen bezoekcijfers niet verslechterd, eerder verbeterd in het afgelopen jaar. Er is overigens één zeer bepalende contextfactor in het dagsucces van een buitenvoorziening als Sportplaza en dat is het weer. Slecht weer haalt zowel de ambiance als de bezoekcijfers naar beneden. Dat op Sportplaza nauwelijks tot niet kan worden geschuild tegen een regenbui of onweer is een lacune.

Al met al is het imago van Sportplaza onder gebruikers goed. Het meten van de bijdrage van Sportplaza aan een beter imago van het Zuiderpark en van Rotterdam-Zuid is lastig. Dit onderzoek kan hierover geen precieze uitspraken doen. Toch is hierover wel iets te zeggen. Feit is dat de diverse aspecten van Sportplaza in het algemeen door TOS, en in dit onderzoek door bezoekers en in principe ook door voormalige bezoekers gunstig worden beoordeeld. Veel geregelde en ook eenmalige bezoekers hebben positieve ervaringen en nemen die mee naar huis en school en hebben het daar met elkaar over. Foto's, videobeelden en verhalen verschijnen op internet en in social media. Het is niet goed denkbaar dat zo'n feitelijk positieve uitstraling geen gunstige invloed heeft op het beeld dat mensen hebben of nog moeten ontwikkelen van Zuid en van Sportplaza als onderdeel van Zuid. Zeker niet wanneer we in ogenschouw nemen dat de locatie voorheen een verpauperd gebied was en de omgeving sowieso een negatief imago bezorgde.

Uit het deelonderzoek uitgevoerd onder scholieren op twee scholen¹² in de buurt van Sportplaza komt naar voren dat de meeste leerlingen aanvankelijk niet op de hoogte waren van de aanwezigheid van de Sportplaza. Deze uitkomst bevestigt het beeld dat oprijst uit een leeronderzoek dat begin 2011 onder vertegenwoordigers van organisaties van sport, onderwijs en welzijn is gehouden¹³. Hoewel gevestigd in de nabijheid van Sportplaza en a priori geïnteresseerd in de sportmogelijkheden van het park maakten veel organisaties toch duidelijk niet goed te weten wat Sportplaza in huis heeft. Uit dit onderzoek blijkt dat de een aantal potentiële gebruikers van Sportplaza niet alleen onwetend zijn over Sportplaza maar ook dat er (nog) een ongunstig en niet op

¹² OBS Over de Slinge en LMC Slinge, beide gelegen in deelgemeente Charlois

¹³ Scriptie "Sporten in het Zuiderpark", Dennis Swarts

actuele feiten gebaseerd (veiligheids)beeld van het Zuiderpark bestaat.

Eén van de meest opvallende resultaten uit de interviews met sporters is de grote mate van onbekendheid met alle mogelijkheden en voorzieningen van de Sportplaza en van TOS. Voor bezoekers die voor het eerst op Sportplaza kwamen is dat nog wel enigszins te begrijpen. Maar ook bezoekers die soms al een keer of vijf op Sportplaza hebben gesport, weten niet of te weinig van de voorzieningen en/of georganiseerde evenementen. Er is overigens door TOS in 2012 (dus na de onderzoeksperiode) een uitgebreide campagne gevoerd om de Sportplaza bekend te maken onder de bewoners van Rotterdam (zuid), welke o.a bestond uit het uitnodigen van alle scholen het flyereren en posteren op alle middelbare scholen, vele persberichten en het organiseren van vele bijzondere activiteiten, evenementen en sportdagen (20 in 2012, zie bijlage IV).

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

In het eerste hoofdstuk zijn de onderzoeksvragen voor deze evaluatie genoemd. Dit waren:

- Door wie en op welke wijze is Sportplaza sinds de opening gebruikt?
- Heeft de Sportplaza bijgedragen aan het verhogen van de sportparticipatie?
- Welke invloed heeft de Sportplaza op het imago van het Zuiderpark en Rotterdam Zuid?

In dit slothoofdstuk wordt dit beantwoord in de vorm van conclusies en aanbevelingen. De aanbevelingen zijn in twee paragrafen te vinden. In paragraaf 5.3 worden aanbevelingen gegeven voor een verbetering van de Sportplaza op basis van deze evaluatie. Paragraaf 5.4. bevat aanbevelingen voor de ontwikkeling van grote openbare sportplekken in het algemeen. Deze zijn op verzoek van het NISB toegevoegd. Deze evaluatie maakt onderdeel uit van een pilot-studie naar een beweegvriendelijke omgeving als onderdeel van een project van het NISB. Het NISB wil informatie over de succesfactoren voor de ontwikkeling van openbare sportvoorzieningen. De aanbevelingen in paragraaf 5.4. zijn gebaseerd op de kennis van de Gemeente Rotterdam (Stadsontwikkeling en Sport & Cultuur) en de resultaten van de evaluatie.

5.2 Conclusies

a. Door wie en op welke wijze is Sportplaza sinds de opening gebruikt?

De Sportplaza kent stijgende bezoekersaantallen. De bezoekersaantallen, die geteld worden door TOS, zijn gestegen van bijna 17.000 in 2010, naar bijna 33.000 in 2011 (een verdubbeling in 2011 ten opzichte van 2010!) en 43.000 in 2012. Alleen TOS-leden mogen materialen lenen. Ook het aantal TOS-leden is sterk gestegen, van 400 in 2010 tot 800 in 2011 naar 1050 in 2012.

Het aandeel vrouwelijke bezoekers is gestegen naar ca 25%. Dit is nog steeds laag, maar veel hoger dan bij Lloyd Multiplein in Delfshaven (slechts 6% vrouwen). Op basis van een evaluatie van het functioneren van het Lloyd Multiplein is in het programma van eisen opgenomen dat er meer aandacht moet zijn voor vrouwen/meisjes in het sportaanbod. Bekend is dat fitness en tennisvoorzieningen ook vrouwen/meisjes aantrekken. Ook de aanleg van de padelvoorziening is aantrekkelijk voor vrouwen/meisjes. Dit wordt bevestigd door de beheerder. Deze geeft aan dat vrouwen niet zo gemakkelijk op andere sporten overstappen. Dan moet er iets speciaals worden georganiseerd.

Op basis van het dagelijkse logboek van TOS met tellingen zijn ongeveer 20% van de bezoekers kinderen, nog eens 20% van de bezoekers is tussen 12 en 15 jaar en 60% is ouder dan 16 jaar. De Sportplaza bereikt hiermee de beoogde doelgroep van met name jongeren, maar ook volwassenen. Het relatief grote aandeel kinderen is wel een verrassing. De Sportplaza blijkt op basis van informatie van de beheerder gezinnen te trekken: kinderen komen vooral samen met ouder(s).

De culturele achtergrond van de bezoekers weerspiegelt de bevolkingssamenstelling van de omliggende wijken: de Sportplaza trekt hiermee een cultureel zeer divers publiek: zowel autochtonen

als Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen. Ook veel Oost-Europeanen weten de weg naar de Sportplaza te vinden.

Gezien de ligging van Sportplaza is het logisch dat Sportplaza vooral bewoners uit Rotterdam-Zuid (73%) en specifiek uit deelgemeenten Feijenoord en Charlois (65%) aantrekt. Dat de bewoners echter zowel uit het noordelijkste puntje van deelgemeente Feijenoord komen als het meest westelijke puntje van deelgemeente Charlois geeft aan dat de Sportplaza een grote aantrekkingskracht heeft. Zo'n kwart van de leden komt van Rotterdam-Noord of zelfs van daarbuiten. De skaters komen soms van ver buiten Rotterdam. Dit betekent dat de Sportplaza voor skaters mogelijk een bovenstedelijke functie heeft.

Volgens de beheerder worden alle sportvoorzieningen gebruikt. De tennisbanen zijn het populairst: tennissers moeten zelfs vaak even wachten voor ze aan de beurt zijn. Uit de interviews blijkt dat het merendeel van de sporters regelmatig een andere sport beoefend dan waar ze voor gekomen waren. De diversiteit van de sportvoorzieningen en de mogelijkheid tot materialenuitleen biedt veel verschillende sportmogelijkheden en TOS stimuleert ook het beoefenen van verschillende sporten.

Naast het individueel sporten, wordt ook op georganiseerde basis gesport. Dit gebeurt in de vorm van samenwerking tussen TOS en bijvoorbeeld scholen uit omliggende buurten. Daarnaast organiseert TOS op verzoek van sporters evenementen, bijvoorbeeld in de vorm van een voetbaltoernooi. Organisaties kunnen uiteraard ook het terrein gebruiken voor een evenement. In 2011 hebben er 30 schooldagen/activiteiten en 13 evenementen plaatsgevonden (voetbal, tennis, honkbal enz), zie bijlage. In 2012 is het aantal evenementen gegroeid naar 43: dat zijn er meer dan 1 per week als uitgegaan wordt van 8 maanden 'seizoen'. Er zijn echter ook sporters die onderling hun sporten organiseren door bijvoorbeeld op een standaardtijd af te spreken. Cijfers over deze vormen van sporten zijn niet bekend, wel is uit gesprekken met sporters en met TOS gebleken dat er nieuwe sport evenementen en –organisaties (hoe informeel ook) ontstaan. Zo is er een honkbalteam dat er regelmatig traint en wedstrijden organiseert met honkbalteams elders in het land.

b. Heeft de Sportplaza bijgedragen aan het verhogen van de sportparticipatie?

Een objectieve vaststelling of de Sportplaza een bijdrage levert aan de stijging van de sportparticipatie kan alleen op basis van onderzoek onder gebruikers en niet-gebruikers (bijvoorbeeld een enquête onder bewoners) worden uitgevoerd. Dit was in het kader van dit onderzoek een te intensieve methode. De sportparticipatie (definitie sportparticipatie; het % van bewoners dat minimaal 1x /maand aan sport doet) wordt in Rotterdam eens per twee jaar gemeten door middel van de Vrijetijdsomnibus: hieruit kan echter niet worden achterhaald of de Sportplaza hier aan bijdrage levert. Wel zijn er op basis van de interviews indicaties dat de Sportplaza bijdraagt aan het vergroten van de sportparticipatie. Zo deed ca 20% van de geïnterviewden voorheen niet aan sport. Ook zijn het merendeel van de sporters vanwege de sportplaza vaker gaan sporten en worden, zoals aangegeven, nieuwe sporten uitgetoetst.

Uit de kwalitatieve onderzoeksgegevens kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de beoogde beleidsdoelen met deze sportieve vernieuwingsplek op deze locatie behaald zijn. Het succes is terug te zien in de bezoekaantallen, de geobserveerde sfeer en de tevredenheid van de bezoekers. Al met

al lijkt de conclusie te zijn dat de aanleg van Sportplaza een positieve invloed heeft op het sportgedrag van verschillende doelgroepen

c. Welke invloed heeft de Sportplaza op het imago van het Zuiderpark en Rotterdam Zuid?

In hoofdstuk 4 is vooral ingegaan op de tevredenheid met Sportplaza Zuiderpark. Deze tevredenheid is gemeten aan de hand van het oordeel van een deel van de bezoekers. Dit is geen uitgebreid imago-onderzoek. Op basis van de interviews blijkt dat de sporters zeer tevreden zijn over Sportplaza. Gemiddeld scoort Sportplaza bij de geïnterviewden een acht à negen op een schaal van 1 tot 10. De locatie als geheel, de kwaliteit van de voorzieningen (met bijvoorbeeld ook buitenverlichting), het beheer door en de mogelijkheden van materialenuitleen bij TOS worden hoog gewaardeerd. Ook de afwezigheid van vuil en het korte gras scoort hoog. Verder worden de ervaren veiligheid, de sfeer tussen de sporters onderling (mede vanwege het beheer door TOS) en het sporten in de buitenlucht als positief ervaren.

Al met al is het imago van Sportplaza onder gebruikers goed. Het meten van de bijdrage van Sportplaza aan een beter imago van het Zuiderpark en van Rotterdam-Zuid is lastig. Dit onderzoek kan hierover geen precieze uitspraken doen. Toch is hierover wel iets te zeggen. Veel geregelde en ook eenmalige bezoekers hebben positieve ervaringen en nemen die mee naar huis en school en hebben het daar met elkaar over. Foto's, videobeelden en verhalen verschijnen op internet en in social media. Het is niet goed denkbaar dat zo'n feitelijk positieve uitstraling geen gunstige invloed heeft op het beeld dat mensen hebben of nog moeten ontwikkelen van Zuid en van Sportplaza als onderdeel van Zuid. Zeker niet wanneer in ogenschouw wordt genomen dat dit deel van het Zuiderpark voorheen een negatief imago had.

5.3. Aanbevelingen voor de Sportplaza

Zoals uit de conclusies blijkt, wordt de Sportplaza door de gebruikers hoog gewaardeerd. De Sportplaza lijkt hiermee in zijn voorzieningenniveau en de combinatie met het sociale beheer door TOS, alsmede de mate van 'schoon-heel-veilig' te voldoen aan de verwachtingen van de gebruikers. Het belangrijkste nog te ontwikkelen punt van de Sportplaza is het vergroten van de bekendheid. Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek onder twee scholen in de omgeving dat het merendeel van de Sportplaza eind 2011 nog niet kent. Ook bleken veel geïnterviewden niet op de hoogte van de materialenuitleen, toiletten enzovoorts. Meer communicatie intern- en extern kan hier verbetering in brengen. Extern door meer publiciteit te genereren voor de Sportplaza. De interne communicatie kan verbeterd worden door bijvoorbeeld duidelijkere bewegwijzering van de mogelijkheden: zoals naar de toiletten en de beheerderslocatie van TOS. In het oorspronkelijke programma van eisen voor de Sportplaza was op een centrale locatie op de Sportplaza een beheergebouw opgenomen. Deze is er vanwege kosten niet gekomen: TOS zit nu in een uithoek van het terrein, niet zichtbaar vanuit de sportvoorzieningen. Dit centrale gebouw had ook veel van de problemen met de bekendheid van faciliteiten op het terrein voor bezoekers op kunnen lossen. De (deel)gemeente heeft plannen voor een nieuw beheergebouw waarmee deze minpunten in de toekomst zouden verdwijnen.

Overigens heeft TOS in 2012 naar aanleiding van de voorlopige resultaten van het onderzoek hier al actie op ondernomen. Er is door TOS een uitgebreide campagne gevoerd om de Sportplaza bekend te maken onder de bewoners van Rotterdam-Zuid, welke onder andere bestond uit het uitnodigen van alle scholen het flyer en posteren op alle middelbare scholen, vele persberichten en het organiseren van vele bijzondere activiteiten, evenementen en sportdagen (20 in 2012, zie bijlage IV).

5.4. Aanbevelingen voor de ontwikkeling van grote openbare sportvoorzieningen algemeen

Tot slot wordt in dit hoofdstuk, op verzoek van het NISB, nog een lijst opgenomen met aanbevelingen voor de ontwikkeling van grote sportieve voorzieningen in de openbare ruimte. De aanbevelingen zijn gebaseerd op zowel de resultaten van de evaluatie als de deskundigheid aanwezig bij de gemeente Rotterdam (Stadsontwikkeling en Sport en Cultuur).

- *Sociaal beheer*

Sociaal beheer is een cruciale factor in het succes van een grote openbare sportvoorziening. Door sociaal beheer wordt ervoor gezorgd dat verschillende (groepen) sporters samen worden gebracht en in goede onderlinge verstandhouding sporten.

- *Technisch beheer en schoonhouden terrein*

Het is van belang voor het gebruik van en de waardering voor sportvoorzieningen dat deze en het terrein schoon en heel zijn. Dit vereist dat er dagelijkse inspectie is op onderhoud en dat er dagelijks

wordt schoongemaakt. Tijdige reparaties zodat er geen verwaarlozing kan ontstaan of voorkomen wordt dat mensen 'voor niets' naar de sportplek reizen, zorgen voor een blijvende aantrekkingskracht.

- 7 dagen per week open en gratis toegankelijk

Een belangrijk voordeel van sportvoorzieningen in de openbare ruimte is dat er geen entree hoeft te worden betaald. Dit betekent dat een dergelijke voorziening 'altijd open' is en voor iedereen die wil sporten bereikbaar.

- Materialenuitleen

Door de mogelijkheid van het lenen van sportmaterialen wordt het gebruik van een sportvoorziening veel groter. Veel mensen hebben thuis hooguit een voetbal (die dan ook nog meegenomen moet worden). Door uitleen van een diversiteit aan sportmaterialen zoals hockeysticks, basketballen, tennisrackets, skates enz. ontstaat er een afwisselend sportaanbod voor de bezoeker.

- Fysieke inrichting

a. Een gevarieerde inrichting gericht op verschillende doelgroepen

Bij de inrichting van grote sportvoorzieningen is het van belang dat er voor een gevarieerde doelgroep wordt ingericht: jongens en meisjes, ouder en jonger. Belangrijk is om de zogenaamde 'solo' – en 'duosporten' op te nemen in het programma, zoals outdoorfitness of tennis. Meisjes en vrouwen (maar ook veel volwassenen/ouderen) houden niet zo van sporten in teamverband. Dit is voor hen te competitief. Veel mensen sporten vanuit andere motieven, zoals een gezondheidsmotief of een pleziermotief. Door de combinatie van verschillende sporten, zowel solo- duo- als teamsporten kunnen kruisbestuivingen ontstaan en kunnen bezoekers verschillende sporten beoefenen/uitproberen. Ook toegankelijkheid voor gehandicapten is een belangrijk aandachtspunt. Deze kan eenvoudig worden vergroot door rekening te houden met de breedte van de ingangen en de breedte van de paden (zie o.a. CROW, richtlijnen toegankelijkheid openbare ruimte).

b. Ruimte voor grotere groepen, schooldagen, evenementen

Zorg dat er ook voldoende ruimte is voor grotere groepen, zoals voor schoolsportdagen of voor sportevenementen. Dit vergroot de bruikbaarheid van een sportvoorziening. Een terrein kan zo ook door organisaties worden gehuurd/gereserveerd. Dit betekent dat er meerdere sportvoorzieningen nodig zijn van voldoende grootte (bij sportveldjes minimaal 40*20).

d. Groene en ruime setting

Een groene setting draagt bij aan een goede sfeer en beleving. De ligging in een park geeft een relaxte en sfeervolle uitstraling. Bovendien is sporten in groen prettig: het geeft het gevoel even buiten te zijn en het zorgt voor frisse lucht.

e. Hoogwaardige kwaliteit materialen/inrichting voor sport

Een sportvoorziening in de openbare ruimte vereist ook gebruik van robuuste materialen van goede kwaliteit.

f. Zitgelegenheid

Een belangrijke factor in succes van een sportvoorziening is de aanwezigheid van veel zitgelegenheid. Zitgelegenheid is essentieel:

- om te kijken naar wat er gebeurt en om de omgeving op je in te laten werken.
- om met elkaar te kunnen praten, kletsen.
- om uit te rusten na sport en spel.

De Sportplaza had ook als doel een sportplek te worden waarmee Zuid zich op de kaart kon zetten en om sporters op buurtoverstijgend niveau aan te kunnen trekken. Om deze doelstelling ook te realiseren is met name de volgende aanbeveling belangrijk.

g. Zorg voor onderscheidend sportaanbod ten opzichte van sportaanbod in de wijken

Indien er in de wijken reeds voldoende sportaanbod is, is het van belang om sportvoorzieningen te hebben die zich onderscheiden van het sportaanbod in de wijken.

h. Betrek deskundige gebruikersgroepen

Het is van belang om bij de ontwikkeling van unieke sportvoorzieningen (zoals een klimwand of skatemogelijkheden) deskundige gebruikersgroepen te betrekken. Deskundigheid van gebruikers kan worden gecheckt door bijvoorbeeld ervaringen elders, maar ook op basis van leeftijd/ervaring. Een richtlijn voor het type ervaringsdeskundige dat betrokken wordt voor een bijzondere sport, is dat deze zo'n tien jaar de sport beoefent. Deze hebben zicht op de vereisten voor beginners en gevorderden, maar ze zijn ook nog zo jong dat ze nog betrokken zijn bij de nieuwste trends. Skaters beginnen vaak met 12/13 jaar, dus een ervaringsdeskundige is begin 20. Boulderders beginnen rond hun 16^e tot 18^e jaar, dus hier gaat het om mensen aan het eind van hun twintiger jaren. Daarnaast is het aan te bevelen om hen enige vergoeding te geven om hen te binden aan het (vaak lange) planproces.

Bron: www.tacky.nl

i. Zorg voor een centraal gelegen beheergebouw

Een centraal gelegen beheergebouw met toiletten, materialenuitleen, de mogelijkheid iets te eten/drinken is essentieel voor het functioneren van een grotere sportvoorziening.

j. Regel vooraf structurele middelen voor technisch en sociaal beheer

Investeren is één, maar om de Sportplaza ook na oplevering te laten functioneren, zal het terrein schoon en heel moeten blijven en ook het toezicht en de programmering zal geregeld moeten zijn. Het verdient aanbeveling om hier bij projecten vooraf **structureel** middelen voor vrij te maken.

k. Zorg in de planontwikkeling dat alle sectoren vanaf de start van het proces betrokken zijn

Ontwikkeling van een dergelijke sportplek vereist kennis van verschillende disciplines: kennis van doelgroepen en gebruik van sportvoorzieningen, landschapsarchitectuur, kennis onderhoud bomen en planten, ontwerp sportvoorzieningen, technisch beheer, sociaal beheer, raming van investeringskosten, raming beheerkosten.

Bronnen

Pact op Zuid, *Buit op Zuid*, 2006

Gemeente Rotterdam, *COS, Feitenkaart, Rotterdammers over hun stad, Omnibusenquête 2011*

Gemeente Rotterdam, *Masterplan Zuiderpark, 2004*

Gemeente Rotterdam, *Programma van eisen Vaanweide, 2007*

Zwarts, D. *Sporten in het Zuiderpark*, scriptie HBO Sportmanagement, 2011

Bijlagen

- Bijlage I: Onderzoeksopzet**
- Bijlage II: Itemlijst interviews**
- Bijlage III: Wijze waarop TOS doelgroepen betreft bij de Sportplaza**
- Bijlage IV: Evenementen 2011 en 2012**
- Bijlage V: Overzicht wensen verbetering Sportplaza geïnterviewden**

Bijlage I: Onderzoeksopzet

Onderzoek naar de gegevens uit het logboek van TOS

Vanaf de start medio september 2009 houdt TOS elke dag bij hoeveel bezoekers er op Sportplaza zijn. Elke dag wordt opgedeeld in twee dagdelen van 2,5 à 3,5 uur en op het geschatte drukste moment van elk dagdeel telt een TOS medewerker de bezoekers. Hierbij worden ook kenmerken als geslacht, leeftijd en nationaliteit (geboorteland of etnisch-culturele achtergrond) van de bezoekers ingeschat en beschreven. Op deze manier wordt een mate van bezetting bepaald. Dit zijn geen bezoekcijfers, een bezoeker kan op een dag meerdere malen worden geteld en sommige bezoekers worden mogelijk helemaal niet geteld. Deze gegevens kunnen dus niet worden gezien als exacte aantallen bezoekers of bezoeken. Wel zijn deze gegevens bruikbaar voor een vergelijking van bezetting over een langere periode. Voor dit onderzoek zijn de gegevens gebruikt die zijn geregistreerd vanaf september 2009 tot en met december 2011.

Naast het tellen van gebruikers, maken de TOS medewerkers dagelijks een typering van de mate van vervuiling en vernieling aan bij aanvang van de aanwezigheid van TOS en een typering van de sfeer en het gedrag van de bezoekers gedurende de aanwezigheid van TOS. Deze gegevens worden opgeslagen in het digitale logboek.

Er zijn geen tellingen gedaan buiten de TOS openingstijden. Dat betekent dat geen gegevens beschikbaar zijn over maandagen en ochtenden (inclusief ochtenden in het weekend).

Elke dag, kort na de opening om circa 15.00 uur en in het weekend om circa 13.00 uur loopt een TOS medewerker het terrein over om klein vuil weg te halen. Het gaat dan om vervuiling ontstaan na sluitingstijd van de vorige dag; dus na 18.00 a 22.00 uur 's avonds (afhankelijk van dag en tijd van het jaar). Gewoonlijk houden zowel de ROTEB als TOS gezamenlijk de diverse terreinen schoon. Wanneer sprake is van grotere vervuiling of wanneer bijvoorbeeld onderdelen van de speelelementen zijn vernield, dan worden daarvan door TOS per e-mail meldingen gedaan aan de verantwoordelijken bij de gemeente Rotterdam. Doorgaans wordt daarop snel actie ondernomen om de spullen te herstellen of te vervangen.

Nadat het inspectierondje is afgerond, schrijft de TOS medewerker de bevindingen van die dag in het logboek. Er wordt ingevuld of en zo ja wat er eventueel kapot was, en of er reparatie nodig is. Andere vragen moeten vaststellen of de locatie schoon was en zo nee, in welke mate het vervuild is en van welk soort vervuiling er dan sprake is.

Dagelijks worden in het logboek ook oordelen over de sfeer op Sportplaza en het gedrag van kinderen naar TOS gewaardeerd met een mogelijke variatie van 'zeer goed' tot 'zeer slecht'. Vervolgens wordt voor beide waarderingen elke maand een totaalscore vervaardigd.

TOS ledenbestand

Het is mogelijk om bij TOS sportbenodigdheden te lenen voor gebruik op Sportplaza. Hiervoor is het nodig dat de lener of zijn ouders een lidmaatschap aangaat bij TOS. Dat is mogelijk na identificatie met behulp van ID, paspoort e.d. Om lid te worden moet men ten minste 12 jaar oud zijn, voor jongere kinderen is het vereist dat één van de ouders lid wordt. Het lidmaatschap is gratis.

Het ledenbestand dat op deze manier is ontstaan, is voor dit onderzoek gebruikt om een beeld te krijgen van de bezoekers van Sportplaza. Hierbij dient worden opgemerkt dat lidmaatschap dus niet verplicht is en dat vele gebruikers van Sportplaza geen gebruik maken van de uitleenservice van TOS.

In de tweede helft van november 2011 is voor dit onderzoek een inventarisatie gemaakt van het ledenbestand.

Kwalitatief onderzoek onder gebruikers van Sportplaza

Naast de hierboven beschreven kwantitatieve methoden ligt aan deze evaluatie ook kwalitatief onderzoek ten gronde. Het eerste deel hiervan is een onderzoek onder gebruikers van Sportplaza. In de periode medio oktober tot en met november 2011 vonden op Sportplaza interviews plaats met 40 gebruikers. In een aantal gevallen gebeurde dat met meerdere bezoekers tegelijk: dit is mede een gevolg van het feit dat veel sportactiviteiten samen met anderen worden gedaan. De interviews vonden met name plaats op doordeweekse dagen in het tweede deel van de middag en 's avonds, en in het weekend op enkele zondagen. De gesprekken vonden plaats aan de hand van een vooraf opgestelde itemlijst in de vorm van een semigestructureerde interviews. Dat wil zeggen dat de vooraf bepaalde onderwerpen allen aan de orde kwamen, maar dat er ruimte was voor verdieping. De itemlijst is te vinden in de bijlagen. De lengte van een interview varieerde van minimaal een kwartier tot langer dan een uur. Iedereen die is benaderd voor een interview stemde in met deelname aan een gesprek.

Daarnaast zijn vijf medewerkers van TOS geïnterviewd. Het gaat om mensen met een voltijdbaan en ook parttimers. Sommige van deze medewerkers zijn ook buiten werktijd als bezoeker op Sportplaza te vinden.

Respondenten

Ruim kwart van de respondenten is een meisje of vrouw, de overige driekwart is een jongen of man (man 73%, vrouw 27%). Dit komt ongeveer overeen met de schatting van de verhouding binnen de bezoekers (respectievelijk 77% en 23%).

Er is van uitgegaan dat iedere respondent in Nederland woont (ook al is dat soms tijdelijk voor studie of werk). In dat opzicht wordt iedere respondent als Nederlander aangemerkt. De meesten van hen wonen ook in Rotterdam. De respondenten is gevraagd aan te geven wat hun etnisch-culturele achtergrond is.

Tabel 5.1: *Etniciteit respondenten interviews*

Etnische achtergrond	Respondenten	Bezoeken 2011	Bewoners omgeving
Autochtoon, Nederlands (-indisch)	30%	30%	38%
Mediterraan	18%	23%	23%
Oost-Europees	15%	?	?
Surinaams, Antilliaans	13%	18%	17%
Overig West-Europees	10%	?	?
Overig, onbekend	15%	30%*	23%
Totaal (N)	40	32.560	108.913

(Bron:TOS)

(Bron: COS)

* Inclusief Oost- en West-Europees

Onder de geïnterviewden bevinden zich relatief evenveel autochtonen als geschat wordt onder de bezoekers. Onder de allochtonen bevinden zich relatief iets meer sporters van mediterrane, Surinaamse of Antilliaanse achtergrond. Het aantal bezoeken van Oost- en West-Europese sporters wordt niet gemeten.

De twee omvangrijkste leeftijdscategorieën onder de respondenten dit onderzoeksdeel zijn de begin twintigers en de 12 tot en met 15-jarigen. De tussenliggende leeftijdscategorie is minder benaderd.

Tabel 5.2: *Leeftijd respondenten interviews*

Leeftijdscategorie	Respondenten	Bezoeken 2011
0 t/ m 11	10%	20%
12 tot en met 15	25%	21%
16 tot en met 19	8%	59%
20 tot en met 24	35%	
25 tot en met 29	13%	
30 tot en met 49	8%	
50 jr e.o.	3%	
Totaal (N)	40	32.560

(Bron:TOS)

Wanneer wordt vergeleken met de geschatte leeftijden van de bezoekers in 2011 is te zien dat met name de jongste leeftijdsgroep ondervertegenwoordigd is. Bij de bezoekersmetingen wordt de leeftijd niet verder uitgesplitst boven de 16 jaar. De 65% bij de interviews is dan vergelijkbaar met de 59% van de bezoekers.

Tabel 5.3: Activiteit respondenten interviews¹⁴

Activiteit	Respondenten
Skate	38%
Voetbal	33%
Tennis	10%
Boulderen	8%
Fitness	8%
Padel	5%
Totaal (N)	40

Respondenten die bij aanvang van het gesprek skaten en voetballen zijn in het onderzoek het sterkst vertegenwoordigd. Bij skaters gaat het om sporters op skateboard, op inline skaters en op free line skaters.

Van bezoekers is onbekend welke sporten zij doen. Een vergelijking met bezoekerscijfers is hier dus niet mogelijk.

Groepsgesprek en enquête Sportdagbezoekers

Voor en na de zomervakantie van 2011 organiseerden diverse Rotterdamse onderwijsinstellingen voor hun leerlingen de jaarlijkse sportdag of introductiedag op Sportplaza.

Voor de evaluatie van deze sportdag op Sportplaza zijn leerlingen in enkele klassen van twee van deze scholen in de nabijheid van Sportplaza benaderd: middelbare school LMC Slinge en basisschool Over de Slinge beide scholen liggen binnen een straal van 2 km afstand van Sportplaza.

Op de basisschool heeft een groepsgesprek plaatsgevonden met 13 leerlingen uit groep 8. Deze groep bestond uit 7 jongens en 6 meisjes. Leeftijden van deze respondenten zijn 11 en 12 jaar.

Op de middelbare school zijn klassikaal enquêtes ingevuld door leerlingen uit 4 klassen: 3 klassen 2 en een klas 3. In totaal is de enquête ingevuld door 60 leerlingen. De verhouding jongen/meisje is hier 28/31 (één oningevuld). De leeftijden variëren als volgt.

Tabel 5.4: Leeftijd respondenten schoolenquête

Leeftijd	Respondenten
13 jaar	24%
14 jaar	50%
15 jaar	24%
16 jaar	2%
Totaal (N)	60

¹⁴ Deze indeling is gemaakt op basis van de sport die de respondent beoefent aan het begin van het interview: het is dus een momentopname: als een skater na het interview gaat basketballen of tafeltennissen dan is deze persoon aangemerkt als een skater.

Bijlage II: Itemlijst interviews

Dag, tijd, plaats, hoe benaderd, weer	
<u>Personalia</u> M / V Voornaam Leeftijd, evt schatting Etn.-culturele achtergrond Waar woon je ? wijk/buurt Hoe hier ? fiets / lopen / bus / auto Wat overdag ? school / werk ?	
<u>Sport</u> Welke sport (en) doe je hier? Hier sinds ... Hoe hier voor het eerst / hoe gehoord van Sportplaza/ de plek Wat hier geleerd? Bv spelregels Doe je dit in plaats van, of is het een sport erbij? Probeer je hier wel eens andere sport? Moet je wel eens wachten? Hoe vaak sporten? vaker dan vroeger? Welke sport evt. elders? Lid van sportvereniging ?	Voetballers: Waarom hier en niet in Cruyff Court ? 2009 – 2010 – 2011, maand
<u>Communicatie</u> Met wie spreek je hier af? Kom je alleen of samen ?	

Hoe spreek je af? Tel,sms, email,twitter Hoe hoor je dat hier iets bijzonders (evenement) is te doen? Heb je hier nieuwe vrienden/ mensen ontmoet? Zou je Sportplaza aanbevelen bij anderen? Hoe?	
<u>Meningen en waarderingen over ...</u> Sportplaza als voorziening, mis je iets? TOS Begeleiding / Materiaal + Oordeel Hoe vind je 't hier? Wat (minst) leukst? Wat gaat goed en wat niet? Algemeen rapportcijfer?	

Bijlage III: Wijze waarop TOS doelgroepen betreft bij de Sportplaza

TOS zorgt ervoor dat de gebruikers structureel en op verschillende manieren betrokken worden bij het beheer en de programmering van de sportplek. Betrokkenheid van de doelgroep bij de sportplek heeft de volgende voordelen:

1. de doelgroep wordt bekend met de sportplek
2. de doelgroep voelt zich verantwoordelijk voor de sportplek
3. de doelgroep zal zich eerder conform de regels gedragen.

TOS zal de doelgroep op de volgende manieren betrekken bij het beheer en de programmering:

1. Jongerenbijbaantjes,
2. Doelgroepspecialisten
3. (Maatschappelijke) stages en stageplaatsen
4. Door de doelgroep te ondersteunen bij de organisatie van hun activiteit/evenement.
5. (Brede) school activiteiten

Ad. 1 Jongerenbijbaantjes

Tijdens de openingsuren zal TOS een team inzetten die uit minimaal 3 personen bestaat. Minimaal één van hen is een professional met een CIO of Sociaal Cultureel werk opleiding op MBO niveau. De twee andere medewerkers zullen bestaan uit jongeren met een bijbaantje of jongeren die stage lopen.

De jongeren die we zullen aannemen in een bijbaantje, zullen jongeren uit de omliggende wijken zijn. Hierdoor zullen zij de sportplek ook bij hun vrienden/buurtgenoten onder de aandacht brengen.

(Verkort) Profiel jongeren bijbaantje

Zij zijn de goede voorbeelden voor andere jongeren aangezien zij:

- een opleiding volgen
- qua gedrag het goede voorbeeld zijn
- zij sportief zijn en op sportief vlak het een en ander in hun mars hebben.

Zij zullen als taken hebben:

- materiaalonderhoud, beheer en uitleen
- jongeren stimuleren tot prettig samenspel door zelf mee te spelen en gedrag van jongeren te corrigeren indien dat nodig is.
- begeleiden van sportactiviteiten/ evenementen

Ad. 2 Doelgroepspecialisten

De skaters en de boulderaars waren al betrokken bij het ontwerp van de sportplek. Zij brachten daar hun specifieke kennis in. Maar ook bij het gebruik van deze voorzieningen zijn vaak specifieke vaardigheden nodig. Daarom zullen zij een bijbaantje bij TOS aangeboden krijgen. Ook zij zullen weer in hun kring van vrienden en kennissen de sportplek onder de aandacht brengen. Voor hen geldt hetzelfde profiel als de andere jongerenbijbaantjes. Zij onderscheiden zich echter door een bepaalde sportieve vaardigheid die zij hebben op het gebied van skaten of boulderen. Die vaardigheid zal dan ook zeker ingezet worden bij activiteiten en workshops. Doelgroepspecialisten die nu nog niet in beeld zijn zullen zeker opgespoord worden. We denken hierbij aan padelspecialisten, tennissers, basketballers, volleyballers, korfballers en handballers die via plaatselijke verenigingen geworven kunnen worden.

Ad. 3 maatschappelijke stage en stageplaatsen

Tijdens het vorige kabinet moesten alle middelbare scholieren een maatschappelijke stage lopen. (Dit beleid is in dit kabinet afgeschaft). De afgelopen jaren heeft TOS ervaring op gedaan met maatschappelijke stages en weet hierdoor waar ze op moet letten om dit succesvol te laten verlopen. De organisatie “Een pot met goud op zuid” een belangrijke partner bij de match met bepaalde scholen. De sportplek ligt vlak bij veel middelbare scholen (Motorstraatgebied) die mede door de bredeschool activiteiten(zie punt E) al eens kennis hebben gemaakt met de sportplek. De sportplek kan hierdoor een ideale plaats voor maatschappelijke stages zijn. Ook voor maatschappelijke stages geldt hetzelfde profiel en takenpakket als de jongerenbijbaantjes. Ook de maatschappelijke stagiaires zullen weer in hun kennissen en vrienden kring de sportplek onder de aandacht brengen: stageplaatsen voor opleidingen als CIOS, sport en bewegen, sociaal cultureel werk. Ook met deze opleidingen heeft TOS relaties om de beroepspraktijk stages bij TOS te laten plaats vinden. Deze stagiaires moeten vaak praktijk opdrachten uitvoeren die uitstekend passen binnen de doelstellingen en het programma voor deze sportplek. Onder leiding van de beroepskracht zullen zij een onderdeel van het dagelijkse team zijn. Ook voor hen gelden dezelfde profiel en takenpakket.

Ad. 4 De doelgroep begeleiden bij hun eigen activiteit/ evenement.

TOS zal zelf een aantal activiteiten en evenementen organiseren. Maar door een aantal activiteiten of evenementen samen met de doelgroep te organiseren zal de betrokkenheid van de doelgroep erg toenemen. Dit komt o.a doordat:

- zij zelf invloed hebben op de inhoud,vorm en programmering van de activiteit
- zij zelf op zoek moeten naar financiering voor hun evenement (bewoners participatie fondsen van deelgemeenten, woningbouwcorporatie fondsen, foundations etc
- zij zelf verantwoordelijk zijn voor de organisatie en uitvoering van bepaalde onderdelen
- zij hun vrienden ,kennissen zullen uitnodigen hier aan mee te doen.

De beroepskrachten van TOS zullen de doelgroep hier met raad en daad bijstaan en hun kennis en ervaring inzetten.

Ad 5. Zie paragraaf 2.3.2.

Bijlage IV: Evenementen 2011 en 2012

Evenementen 2011				
School	Soort activiteit	Aantal bijeenkomsten	Aantal deelnemers	Locatie
LMC Slinge	Sportdag	1	75	ZAP en Sportplaza
	clinic	6	90	
	stage		2	Sportplaza
	docentendag		20	ZAP
Calvijn Lombardijen	Sportdag		-	
	Skate clinic	2	50	Sportplaza
	avonturencursus	3	75	Zap
	Skate clinic	3	60	Sportplaza
	gymles	regelmatig		
Juliana Mavo	sportdag	1	280	Sportplaza/ZAP
kindercampus	sportdag	1	20	Sportplaza/ZAP
Calvijn maarten luther	clinic	2	30	Sportplaza
Calvijn Hugo de Groot	Kayakcursus	4	12	ZAP
	Skateclinic	4	80	Sportplaza
LMC Zuiderpark	Gymles	regelmatig	20	Sportplaza/Zuiderpark
LMC Talingstraat	Sportdag	2	150	ZAP/sportplaza
Juliana Mavo	sportdag	1	150	
IBN I Shina	sportdag	1	275	Sportplaza/ZAP
Over de Slinge	sportdag	1	150	Sportplaza/ZAP
De Koppeling	sportmiddag	1	28	Sportplaza
Hogeschool in Holland	Sportdag	2	220	Sportplaza/ZAP
LMC Lombardijen	Sportdag	1	50	ZAP
LMC De Waal	Sportdag	1	50	ZAP
Max Schreuder	Sportdag	1	150	ZAP
	Avonturencursus	4	24	Sportplaza/Zuiderpark
Horizon	clinic	3	45	ZAP
OSG Nieuw Zuid	sportdag	1	70	ZAP
De passie	Gymles	regelmatig		
Mbo Zadkine	Gymles	Regelmatig		
Totaal aantal scholieren met clinics en sportdagen			2176	

datum		Organisator
9-feb	Tennis event	Tos zuiderpark
9-apr	Seizoenstart	Tos zuiderpark
		Tos zuiderpark
20-apr	start voetbalcompetitie	Tos Zuiderpark en Tos praktijken
12-jun	honkbaltoernooi	Honkballers
18-jun	jubiläum snelwiek	Snelwiek,LMC Slinge TOS
26-jun	Urban street tour	See marketing
11-sep	finale urban streettour	
28-jun	Beachparty	Pact op Zuid
13-aug	inline event	Sven Boekhorst
14-aug	basketbal summerleague	Tos zuiderpark
21-aug	basketbal summerleague	Tos zuiderpark
28-aug	basketbal summerleague	Tos zuiderpark
10-sep	Archicup	Wurck

Evenementen 2012		
Datum	Sportplaza	Evenemententerrein
10 -18 -3-2012		Minikermis
13-3-2012	Start sportinstuif	
8-4-2012	Officiële seizoen start	officiële seizoen start
4 -8 -4-2012		Circus renz
9-4-2012		
11-4-2012	Start voetbaltoernooi competitie	
15 -4-2012	Start basketbaltoernooi competitie	
	6 tennis act +toernooi	
17-4-2012	start training Danone team	
19-4-2012	start training danone team	
22 -4-2012	Internationaal kinderfeest	Internationaal kinderfeest
25 -4-2012	Sport Sensation Maarten Luther	Sport Sensation Maarten Luther
29-4-2012		
2-5-2012	Youngtalent tennis	Danone team Asterlo
4-5-2012	Meidenvoetbaltoernooi	
8-5-2012	lasergame,tennis en padel charlois zuid	
9-5-2012		
11-5-2012	Danoneteam trainingskamp	
13-5-2012		
15-5-2012	Clinic maarten Luther	
16-5-2012	sportdag IBN I Shina	sportdag IBN I Shina
16- 19-5-2-12		Shell eco marathon
19-5-2012	Skateboard event	
22-5-2012	Urban sportdag Zadkine start college	
23-5-2012	Skate clinic Sven Pre streetbattle	
24-5-2012	sportdag LMC Taling	sportdag LMC Taling
27-5-2012	Prestatieloop AV Rotterdam	
28-5-2012		
29-5-2012	sportdag Calvin Vreewijk	sportdag Calvin Vreewijk
30-5-2012	Young talent trophy tennis kinderen	
	Tennis met Z 67	
31-5-2012		
1-6-2012	Sportdag Maarten Luther	
2-6-2012	Streetbattle Rotterdam skate event	
3-6-2012	sporteent 7e dag adventisten	
6-6-2012	softbaltoernooi LMC de Waal	softbaltoernooi LMC de Waal
6-6-2012	tennisactiviteit jountalent trophy	
9-6-2012		
10-6-2012		Ladiesrun

Datum	Sportplaza	Evenemententerrein
13-6-2012		
14-6-2012		
17-6-2012		
20-6-2012	Tennis Young Talent Trophy	
21-6-2012		
24-6-2012	Sportfeest Charlois 550	Sportfeest Charlois 550
25-6-2012	Sportdag LMC Slinge	sportdag LMC Slinge
26-6-2012	Sportdag ISK Zuiderparkcollege	
26-6-2012	Sportdag Bloemhofschoon	
27-6-2012	Sportdag Nieuw Zuid	
28-7-2012	Sportdag Nieuw Zuid	
29-6-2012	Sportdag wartburgcollege	
30-6-2012	Longboard event	
1-7-2012	Finale voetbal en basketbal competitie	Metropolis
2-7-2012	Sportdag Hugo de Groot	Sportdag Hugo de Groot
3-7-2012	Sportdag Hugo de Groot	Sportdag Hugo de Groot
4-7-2012		
11-7-2012		
18-7-2012		
21-7-2012		Alle tonen festival
22-7-2012	Start zumba Sunday	Alle tonen festival
25-7-2012	Skate 48	
30-7 -10-8-2012		
19-8-2012	Basketbal summerleague	
11-8-2012		Boothstoch
18-8-2012		
22-8-2012	Talent Night	
23-8-2012	Sportdag Max Schreuder	
24-8-2012	Sportdag Max Schreuder	
28-8-2012	Sportdag Calvijn lombardijen	
30-8-2012	Sportdag LMC Slinge	
31-8-2012		
1-9-2012	Basketbal summerleague	
2-9-2012	Basketbal summerleague	
2-9-2012	Honk/softbal toernooi	
6-9-2012	Start tennislessen	
9-9-2012	Start tennislessen	
12-9-2012	Skate clinic	
13-9-2012	Wijkspordag Zuidwijk	Wijkspordag Zuidwijk
15-9-2012	Young Talent trophy tennis Den Haag	
18-9-2012		
19-9-2012	Skate clinic	
22-9-2012		Baroeg open air
23-9-2012	Sportdag Adventgemeente	
26-9-2012	Skate clinic	
27-9-2012		
30-9-2012	Relaxed skaten in het groen	Zuiderparkspelen

Datum	Sportplaza	Evenemententerrein
4-10-2012	Sportdag scheepvaart en Transport college	
6-10-2012	Tennistoernooi	
15-10-2012		
16-10-2012		
21-10-2012	Start Feyenoord streetleague	
23-10-2012		
30-10-2012		
4-11-2012	Start bootcamp voor dames	
6-11-2012		
13-11-2012		
22-12-2012	Tennistoernooi	
		wekelijkse activiteit
sppl 13x ZAP 9x	Zelfstandig evenement	clinic
sppl 11x ZAP 13x	Samenwerkingsevenement	evenement van een andere organisatie
sppl 17x zap5x	Sportdag voor scholen	evenement gefaciliteerd

Bijlage V: overzicht wensen verbetering Sportplaza geïnterviewden

Hierbij is schuingedrukt weergegeven welke afwegingen ten grondslag liggen aan het wel of niet tegemoet (kunnen) komen aan een wens.

- Een quarter pipe, een half pipe, een miniramp. *Hier is bewust niet voor gekozen, aangezien de Westblaak deze vormen van skaten faciliteert.*
- Metalen randen op de verhogingen ter voorkoming van beschadigingen skateboard. *Het beton is zo ontworpen dat dit niet nodig is.*
- Mogelijkheden om te jongleren, bijvoorbeeld met ballen en diablo e.d.
- Een tweede boulderkei” of “een steen met een kantelmechanisme zodat alle routes omhoog ineens fors veranderen.” *Bij de keuze van de boulderkei is gelet op veiligheid: de voorgestelde vorm is te gevaarlijk.*
- “Meer fitness” en “Indoor fitness”.
- “Danslesmogelijkheid” en ook “paardrijdmogelijkheden.” *Er is een podium/mogelijkheid voor muziek. Paardrijdmogelijkheden passen beter aan de rand van de stad.*
- Schoner sanitair. *Onderdeel van een beheergebouw.*
- Kleine aanpassingen in de openingstijden van TOS: op woensdagmiddag wat vroeger open stellen. Op vrijdagavond zou TOS wat minder laat en op zaterdag- en zondagavond wat later moeten open blijven.
- “Je kunt dit aantrekkelijker maken door muziek toe te voegen.” *De relaxte sfeer is één van de belangrijkste kenmerken van de plek. Niet iedereen houdt van muziek en ook voorkeuren verschillen.*
- Misschien zijn hier veiligheidscamera’s nodig, aldus een bezoeker die daags ervoor getuige was van diefstal van een iPod van een jonge sporter. *Er zijn nauwelijks incidenten.*
- Organiseer niet af en toe een evenement, maar iets vast. Denk aan Skating Sundays op elke tweede zondag van de maand. Doel van de sportplaza is om er altijd gebruik van te kunnen maken. Indien er een vast evenement is, wordt dit gebruik beperkt.
- Meerdere keren wordt geopperd om iets te creëren om er wat te eten en te drinken, “iets waar je bijvoorbeeld een frikandel kan kopen”. *Onderdeel van een beheergebouw.*
- Genoemd is ook de vrije toegankelijkheid van de skateheuvel. Deze is in feite voor iedereen vrij toegankelijk, niet alleen voor skaters. Soms zijn er fietsers die daarvandaan staan te kijken, of ouderen op een scooter. Ze kijken naar de skaters of het uitzicht op Sportplaza. “Maar het is dan voor ons wel extra goed opletten”, aldus een skater.
- De klimmers willen graag (betere) verlichting. “Nu kun je op werkdagen in de maanden buiten de zomertijd na werktijd en avonden amper of niet meer klimmen.”
- De klacht die op Sportplaza zelf meerdere malen was te horen betreft het “te vroeg” uitzetten van de lichten door TOS medewerkers. In de winterperiode is dat doorgaans om 20.00 uur, maar als het niet druk is kan dat ook vroeger gebeuren (bij slecht weer en weinig bezoek). Dat gebeurt trouwens niet plotsklaps: een TOSser gaat tevoren even aankondigen dat de lichten zo dadelijk uitgaan. Maar “daar moet toch iets op te verzinnen zijn”, vragen meerdere voetballers die door willen voetballen zich af.